

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ गुल्मी जिल्ला स्तरीय नतिजा सार्वजनिक कार्यक्रम

मिति: २०८०।०३।०३

आयोजक

नेपाल सरकार

प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय

राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय

तथ्याङ्क कार्यालय, पाल्पा

(पाल्पा, गुल्मी)

जनगणनाको परिचय

कुनै देशको निर्धारित सीमानाभिन्त्र निश्चित समयमा अक्सर बसोबास गरिरहेका व्यक्ति तथा परिवारहरूको जनसांख्यिक, सामाजिक तथा आर्थिक विवरणहरू व्यवस्थित रूपले संकलन गर्ने र तिनीहरूको प्रशोधन र विश्लेषण मार्फत सान्दर्भिक सूचक तथा तथ्याङ्कहरू तयार गरी प्रकाशन गर्ने समग्र प्रक्रियालाई जनगणना भनिन्छ ।

नेपालमा जनगणनाको संक्षिप्त इतिहास

- नेपालमा वि.सं. १९६८ (सन् १९११) सालमा जनगणना गर्ने कार्य सुरु भए पश्चात प्रत्येक १०/१० वर्षको अन्तरमा जनगणना हुँदै आएको छ।
- पहिलो र दोस्रो जनगणनाको मुख्य उद्देश्य मालिक, कमारा, कमारी, बाँधाको सूची तयार गर्ने रहेको थियो ।
- वि.सं. १९९८ सम्म संचालन भएका जनगणना सामान्य मुड गन्ती (Head Count) का रूपमा सीमित रहेका थिए ।
- वि.सं. २००९/११ देखि संचालन भएका जनगणनाहरूमा जनगणनाका अन्तर्राष्ट्रिय विधि र मापदण्डहरू प्रयोग गरिएका छन् ।
- वि.सं. २०१५ सालमा केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागको स्थापना भए पश्चातका जनगणनाहरू यस विभागले संचालन गरेको छ।
- राष्ट्रिय जनगणना २०७८ नेपालको बाह्रौँ र संघीय प्रणाली पश्चातको पहिलो जनगणना रहेको छ ।

राष्ट्रिय जनगणनाको महत्व

- वि.सं. २०१३ देखि नागरिकको हितको लागि विभिन्न आवधिक योजना तथा लोक कल्याणकारी कार्यक्रमहरू तर्जुमा हुँदै आएको छ । आवधिक नीति, योजना तथा कार्यक्रमहरू तर्जुमा, अनुगमन तथा मुल्याङ्कन गर्न आवश्यक आधारभूत तथ्याङ्क उत्पादन गर्नु राष्ट्रिय जनगणनाको प्रमुख उद्देश्य हो ।
- संघीय र प्रदेश निर्वाचन क्षेत्रको संख्या तथा क्षेत्र निर्धारण गर्ने कार्यमा जनगणनाको तथ्याङ्कहरू प्रयोग गरिँदै आएको छ । तसर्थ राष्ट्रिय जनगणना अंकको मात्र संकलन नभएर एक राजनीतिक विषय र राष्ट्र निर्माणको एक महान अभियानको महत्वपूर्ण कार्य हो ।
- सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम तर्जुमा गर्न, आर्थिक तथा सामाजिक रूपले पछाडी परेका वर्ग, क्षेत्र र समुदाय लगायत आम नागरिकको हक हितको सम्बोधन गर्न तथा तीनै तहको सरकारलाई वित्तीय स्रोतको बाँडफाँड लगायतका कार्यका लागि आवश्यक तथ्याङ्क जनगणनाबाट उपलब्ध हुन्छ ।

राष्ट्रिय जनगणनाको महत्व

- जनगणनाले एक निश्चित समयमा देशभित्र रहेका सम्पूर्ण घर, परिवार तथा व्यक्तिहरूको बारेमा महत्वपूर्ण विवरणहरू उपलब्ध गराउँछ । यसले जनसंख्याको प्रवृत्ति र विशेषताहरूको बारेमा जानकारी गराउने कार्य गर्दछ ।
- संघीय संरचनामा जनगणनाबाट प्राप्त हुने तथ्याङ्क संघ, प्रदेश र स्थानीय तहका सरकारको लागि आधारभूत तथ्याङ्कको स्रोत हुने र राज्यलाई निरन्तर पृष्ठपोषण उपलब्ध गराउन आम प्रयोगकर्ताहरू बुद्धिजीवि, समाजसेवी, सञ्चारकर्मी, उद्योगी व्यवसायी, प्राज्ञिक वर्ग, योजनाकार, विज्ञ, शिक्षक विद्यार्थी लगायत आम नागरिकलाई जनगणनाबाट प्राप्त तथ्याङ्क आवश्यक पर्दछ ।

विभिन्न जनगणनाहरूको संक्षिप्त विवरण

जनगणना बर्ष (वि.सं)	जनसंख्या	लैङ्गिक अनुपात	वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर (प्रतिशत)	जनघनत्व (जनसङ्ख्या प्रतिवर्ग किलोमिटर)
१९६८	५६३८७४९	.....	.....	३८
१९७७	५५७३७८८	.....	-०.१३	३८
१९८७	५५३२५७४	.....	-०.०७	३८
१९९८	६२८३६४९	.....	१.१६	४३
२००९/११	८२५६६२५	९६.८	२.२७	५६
२०१८	९४१२९९६	९७.०	१.६४	६४
२०२८	११५५५९८३	१०१.४	२.०५	७९
२०३८	१५०२२८३९	१०५.०	२.६२	१०२
२०४८	१८४९१०९७	९९.५	२.०८	१२६
२०५८	२३१५१४२३	९९.८	२.२५	१५७
२०६८	२६४९४५०४	९४.२	१.३५	१८०
२०७८	२९१६४५७८	९५.६	०.९२	१९८

राष्ट्रिय जनगणना २०७८

- नारा- “मेरो गणना, मेरो सहभागिता”
- प्रश्नावली: ३ प्रकारको प्रश्नावली प्रयोग गरिएको ।
  १. घर तथा घरपरिवार सूचीकरण फाराम
  २. मुख्य प्रश्नावली
  ३. सामुदायिक प्रश्नावली
- स्थलगत कार्य: २ चरणमा सम्पन्न भएको ।
  १. पहिलो चरण:

पहिलो चरणमा घर तथा घर परिवार सूचीकरण कार्य भएको थियो । यो कार्य २०७८ भदौ ३० देखि असोज १८ सम्म संचालन भएको थियो ।
  २. दोस्रो चरण:

दोस्रो चरणमा मुख्य प्रश्नावली र सामुदायिक प्रश्नावली गर्ने कार्य भएको । यो कार्य २०७८ कार्तिक २५ देखि मंसिर ९ सम्म संचालन भएको थियो ।
- प्रारम्भिक नतिजा:

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को प्रारम्भिक नतिजा २०७८ माघ १२ मा सार्वजनिक भएको ।

राष्ट्रिय जनगणना २०७८

• संक्षिप्त नतिजा:

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को संक्षिप्त नतिजा २०७९ चैत्र १० मा सार्वजनिक भएको थियो । जस अनुसार नेपालको,

➤ कुल जनसंख्या: २,९१,६४,५७८

महिला:- १,४९,११,०२७ (५१.१३%)

पुरुष:- १,४२,५३,५५१ (४८.८७%)

अन्य लिङ्गी:- २९२८ (०.०१%)

➤ लैङ्गिक अनुपात: ९५.५९

➤ वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर: ०.९२%

➤ जनघनत्व: १९८ प्रति वर्ग कि.मी.

➤ परिवार संख्या: ६६,६६,९३७

व्यक्तिगत परिवार संख्या:- ६६,६०,८४१

संस्थागत परिवार संख्या:- ६,०९६

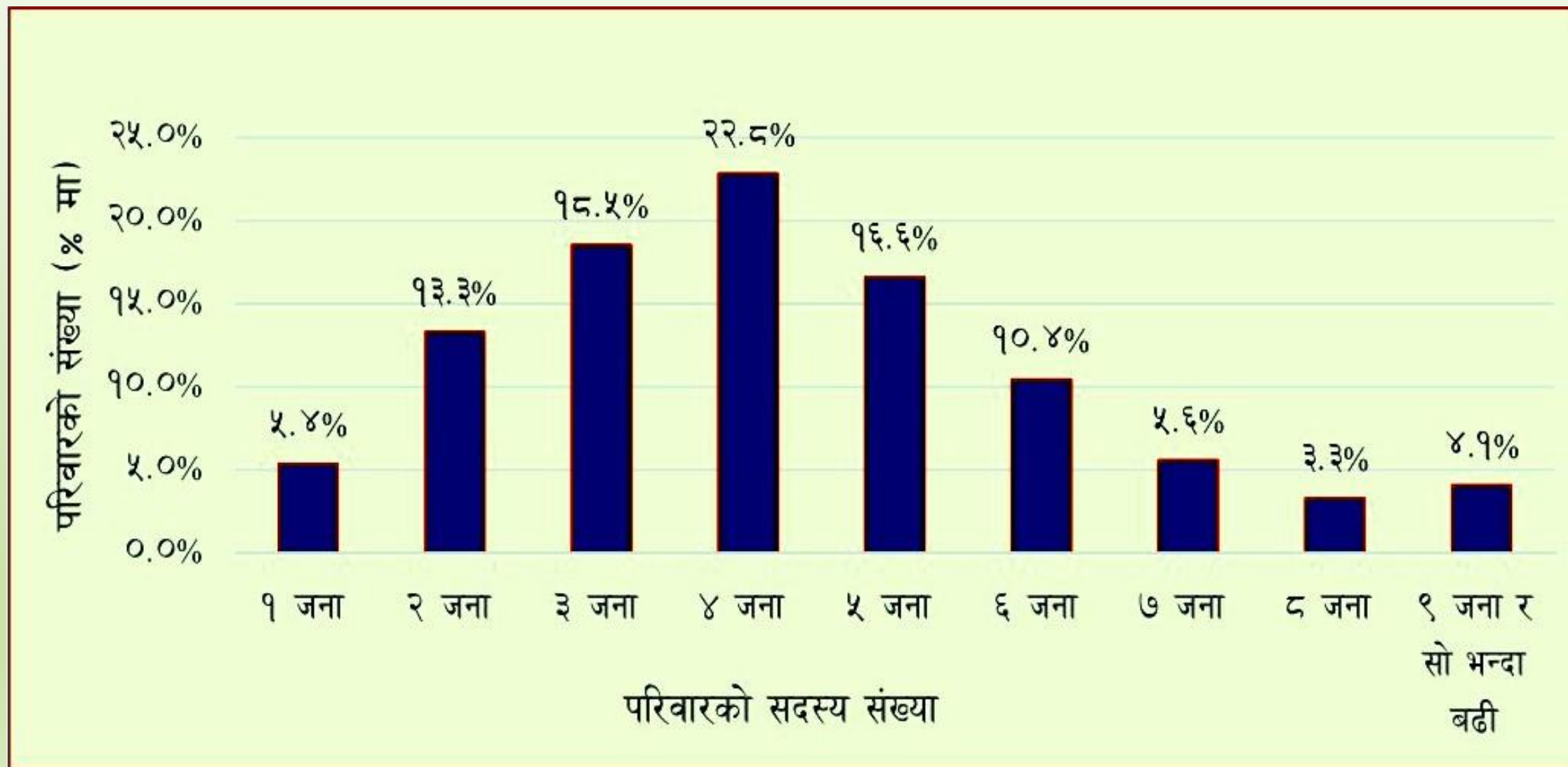
➤ परिवारको औसत आकार: ४.३७

* यस पश्चात प्रस्तुत हुने जिल्लाको समग्र जनसांख्यिक विवरणहरू राष्ट्रिय जनगणनाको संक्षिप्त नतिजामा आधारित रहेका छन् ।

भौगोलिक क्षेत्र र प्रदेश अनुसार परिवार तथा परिवारको आकार

क्षेत्र	परिवार संख्या	प्रतिशत	परिवारको आकार
नेपाल			
जम्मा परिवार	६६६६९३७	१००	४.३७
व्यक्तिगत	६६६०८८४१	९९.९१	
संस्थागत	६०९६	०.०९	
भौगोलिक क्षेत्र			
हिमाल	४०९७९९	६.१	४.३३
पहाड	२९४९०५६	४४.२	३.९९
तराई	३३०८०८२	४९.६	४.३७
प्रदेश			
कोशी प्रदेश	११९१५५६	१७.९	४.१६
मधेश प्रदेश	११५६७१५	१७.४	५.२९
बागमती प्रदेश	१५७०९२७	२३.६	३.८९
गण्डकी प्रदेश	६६२४८०	९.९	३.७२
लुम्बिनी प्रदेश	११४१९०२	१७.१	४.४९
कर्णाली प्रदेश	३६६२५५	५.५	४.६१
सुदुरपश्चिम प्रदेश	५७७१०२	८.७	४.६७

परिवारको आकारको आधारमा परिवार संख्या (प्रतिशतमा)

भौगोलिक क्षेत्र र प्रदेश अनुसार जनसंख्या तथा लैङ्गिक अनुपात

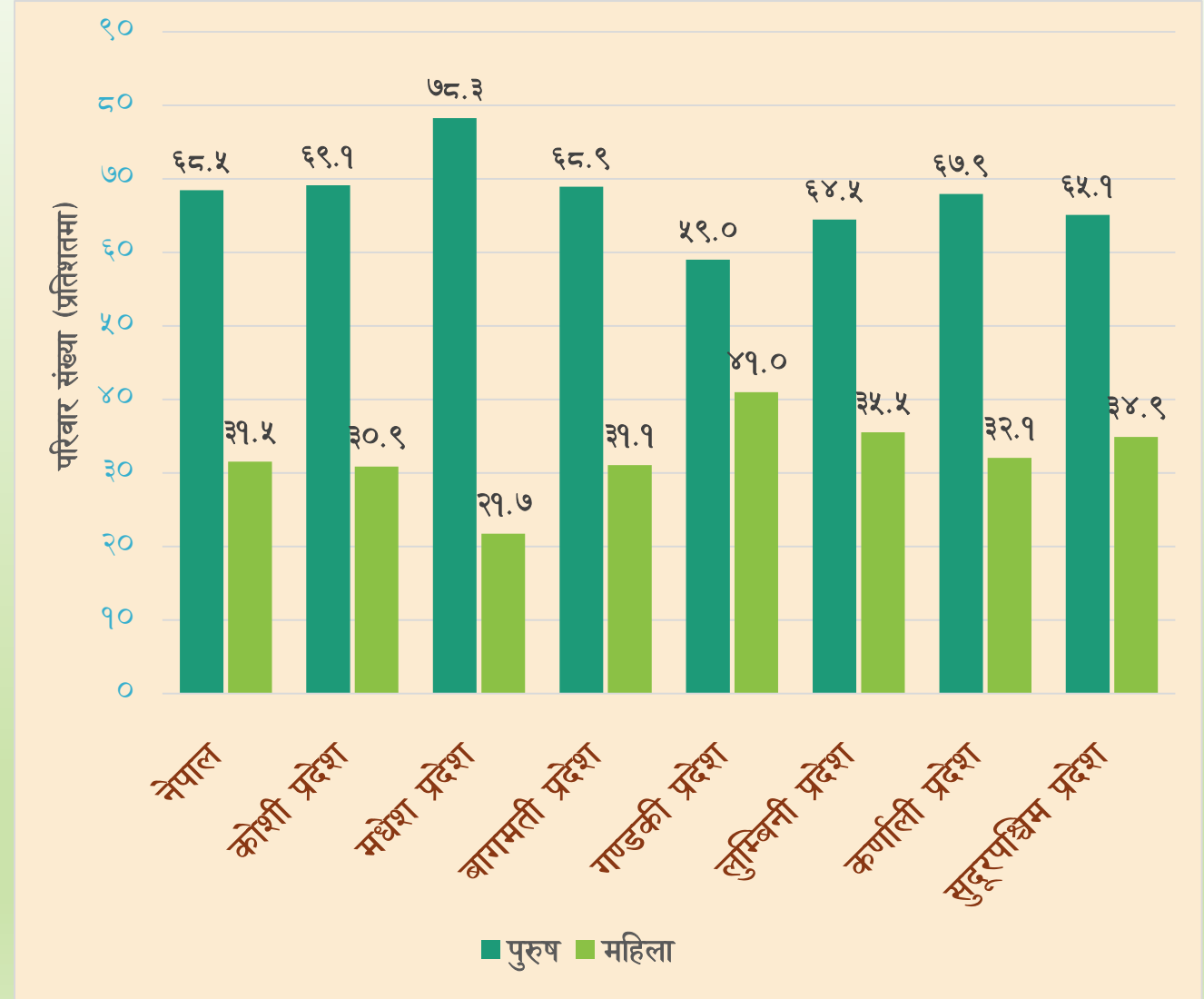
क्षेत्र	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	लैङ्गिक अनुपात
नेपाल	६६६६९३७	२९९६४५७८	१४२५३५५१	१४९११०२७	९५.५९
भौगोलिक क्षेत्र					
हिमाल	४०९७९९	१७७२९४८	८७४२६०	८९८६८८	९७.२८
पहाड	२९४९०५६	२९४९०५६	५७१७२४७	६०४०३७७	९४.६५
तराई	३३०८०८२	१५६३४००६	७६६२०४४	७९७१९६२	९६.११
प्रदेश					
कोशी प्रदेश	११९१५५६	४९६१४१२	२४१७३२८	२५४४०८४	९५.०२
मधेश प्रदेश	११५६७१५	६११४६००	३०६५७५१	३०४८८४९	१००.५५
बागमती प्रदेश	१५७०९२७	६११६८६६	३०४८६८४	३०६८१८२	९९.३६
गण्डकी प्रदेश	६६२४८०	२४६६४२७	११७०८३३	१२९५५९४	९०.३७
लुम्बिनी प्रदेश	११४१९०२	५१२२०७८	२४५४४०८	२६६७६७०	९२.०१
कर्णाली प्रदेश	३६६२५५	१६८८४१२	८२३७६१	८६४६५१	९५.२७
सुदूरपश्चिम प्रदेश	५७७१०२	२६९४७८३	१२७२७८६	१४२१९९७	८९.५१

गाउँपालिका तथा नगरपालिका अनुसार जनसंख्याको वितरण

प्रदेश	क्षेत्र	जनसंख्या	प्रतिशत	प्रदेश	क्षेत्र	जनसंख्या	प्रतिशत
कोशी प्रदेश	नगरपालिका	३०९३४८९	६२.४	लुम्बिनी प्रदेश	नगरपालिका	२८२६५८८	५५.२
	गाउँपालिका	१८६७९२३	३७.६		गाउँपालिका	२२९५४९०	४४.८
मधेश प्रदेश	नगरपालिका	४४६०७५४	७३	कर्णाली प्रदेश	नगरपालिका	८८०३३९	५२.१
	गाउँपालिका	१६५३८४६	२७		गाउँपालिका	८०८०७३	४७.९
बागमती प्रदेश	नगरपालिका	४७३११२५	७७.३	सुदूरपश्चिम प्रदेश	नगरपालिका	१६८२५७८	६२.४
	गाउँपालिका	१३८५७४१	२२.७		गाउँपालिका	१०१२२०५	३७.६
गण्डकी प्रदेश	नगरपालिका	१६२१९१५	६५.८	नेपाल	नगरपालिका	१९२९६७८८	६६.१७
	गाउँपालिका	८४४५१२	३४.२		गाउँपालिका	९८६७७९०	३३.८३

परिवारमूली

- हाल देशमा कुल ६६ लाख ६६ हजार ९३७ परिवार रहेकोमा ती मध्ये ४५ लाख ६३ हजार ६५९ अर्थात ६८.४५ प्रतिशत परिवारमूली पुरुष रहेको पाइन्छ भने बाँकी २१ लाख ३ हजार २७८ परिवार अर्थात ३१.५५ प्रतिशत परिवारमूली महिला रहेका छन् ।
- दश वर्ष अघि वि.सं २०६८ को जनगणनामा कुल परिवारको ७४.२७ प्रतिशत परिवारमूली पुरुष र २५.७३ प्रतिशत परिवारमूली महिला रहेका थिए ।
- प्रदेशगत गण्डकी प्रदेशमा सबै भन्दा धेरै अर्थात ४०.९८ प्रतिशत परिवारमा महिला परिवारमूली रहेका छन् भने मधेश प्रदेशमा भने सबै भन्दा कम (२१.७२ प्रतिशत) परिवारमा महिला परिवारमूली रहेका छन् ।

प्रदेश अनुसार अन्य लिङ्गीको संख्या र अनुपात

क्षेत्र	संख्या	प्रतिशत
नेपाल	२९२८	१००
प्रदेश		
कोशी प्रदेश	३०४	१०.४
मधेश प्रदेश	७२९	२४.९
बागमती प्रदेश	९५६	३२.७
गण्डकी प्रदेश	२२८	७.८
लुम्बिनी प्रदेश	४३२	१४.८
कर्णाली प्रदेश	८१	२.८
सुदुरपश्चिम प्रदेश	१९८	६.८

सबैभन्दा बढी र कम जनसंख्या भएका पाँच/पाँच जिल्लाहरू

जिल्ला	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	देशको कुल जनसंख्यामा प्रतिशत
सबैभन्दा बढी जनसंख्या भएका पाँच जिल्लाहरू				
काठमाण्डौ	२०४१५८७	१०३५७२६	१००५८६१	७
मोरङ	११४८१५६	५५७५१२	५९०६४४	३.९४
रुपन्देही	११२१९५७	५५०४७८	५७१४७९	३.८५
झापा	९९८०५४	४७८५०९	५१९५४५	३.४२
सुनसरी	९२६९६२	४४९०२३	४७७९३९	४.३६
सबैभन्दा कम जनसंख्या भएका पाँच जिल्लाहरू				
मनाङ	५६८५	३१९२	२४६६	०.०२
मुस्ताङ	१४४५२	७९३४	६५१८	०.०५
डोल्पा	४२७७४	२१३७१	२१४०३	०.१५
रसुवा	४६६८९	२४०३५	२२६५४	०.१६
हुम्ला	५५३९४	२७८८६	२७५०८	०.१९

भौगोलिक क्षेत्र र प्रदेश अनुसार वृद्धिदर, परिवर्तन तथा जनघनत्व

क्षेत्र	जनसंख्या वृद्धिदर (%)	आवधिक परिवर्तन	जनघनत्व
नेपाल	०.९२	१०.०८	१९८
भौगोलिक क्षेत्र			
हिमाल	-०.०५	-०.५	३४
पहाड	०.३	३.१९	१९२
तराई	१.५४	१७.३८	४६०
प्रदेश			
कोशी प्रदेश	०.८६	९.४	१९२
मधेश प्रदेश	१.१९	१३.१५	६३३
बागमती प्रदेश	०.९७	१०.६२	३०१
गण्डकी प्रदेश	०.२५	२.६१	११५
लुम्बिनी प्रदेश	१.२४	१३.८४	२३०
कर्णाली प्रदेश	०.७	७.५१	६०
सुदुरपश्चिम प्रदेश	०.५२	५.५७	१३८

सबैभन्दा बढी र कम जनघनत्व भएका पाँच/पाँच जिल्लाहरू

बढी भएका		कम भएका	
जिल्ला	जनघनत्व	जिल्ला	जनघनत्व
काठमाण्डौ	५१६९	मनाङ	३
भक्तपुर	३६३१	मुस्ताङ	४
ललितपुर	१४३३	डोल्पा	५
रूपन्देही	८२५	हुम्ला	१०
सुनसरी	७३७	मुगु	१८

सबैभन्दा बढी र कम वृद्धिदर भएका पाँच/पाँच जिल्लाहरू

बढी भएका		कम भएका	
जिल्ला	वृद्धिदर	जिल्ला	वृद्धिदर
भक्तपुर	३.३५	रामेछाप	-१.६७
रुपन्देही	२.३३	खोटाङ	-१.५६
चितवन	२.०७	मनाङ	-१.३९
बाँके	१.९७	भोजपुर	-१.३९
झापा	१.९७	तेह्रथुम	-१.३

* ३४ जिल्लाको जनसंख्या वृद्धिदर ऋणात्मक र ४३ जिल्लाको धनात्मक रहेको ।

भौगोलिक क्षेत्र र प्रदेश अनुसार परिवारमा अनुपस्थित (अक्सर विदेशमा बसोवास गर्ने संख्या)

क्षेत्र	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	प्रतिशत	पुरुष	महिला
नेपाल	१५५५९६१	२१९०५९२	१००	१७९९६७५	३९०९१७
भौगोलिक क्षेत्र					
हिमाल	६६९८१	११६०६०	५.३	८१८११	३४२४९
पहाड	६९१९७९	९९०७२३	४५.२३	७८७७२२	२०३००१
तराई	७९७००१	१०८३८०९	४९.४८	९३०१४२	१५३६६७
प्रदेश					
कोशी प्रदेश	२६९८९२	३४३०३४	१६.६६	२८६६३१	५६४०३
मधेश प्रदेश	२०२०१५	३०४२८६	१३.८९	२९२४२७	११८५९
बागमती प्रदेश	२६३२२८	३९७९३०	१८.१७	२८०१२०	११७८१०
गण्डकी प्रदेश	२०७९१०	२८६५९३	१३.०८	२३९७८८	४६८०५
लुम्बिनी प्रदेश	३०८०७३	४२०९०६	१९.२१	३६७६७०	५३२३६
कर्णाली प्रदेश	६२७२८	९४३२०	४.३१	७७२७८	१७०४२
सुदुरपश्चिम प्रदेश	१७२११५	३४३५२३	१५.६८	२५५७६१	८७७६२

भौगोलिक क्षेत्र र प्रदेश अनुसार साक्षरता दर

क्षेत्र	साक्षरता दर (प्रतिशत)		
	जम्मा	पुरुष	महिला
नेपाल	७६.२	८३.६	६९.४
भौगोलिक क्षेत्र			
हिमाल	७२.८	८१.१	६४.८
पहाड	८०.९	८७.९	७४.३
तराई	७३.१	८०.५	६६.१
प्रदेश			
कोशी प्रदेश	७९.७	८६.१	७३.६
मधेश प्रदेश	६३.५	७२.५	५४.७
बागमती प्रदेश	८२.१	८८.३	७६
गण्डकी प्रदेश	८१.७	८८.८	७५.३
लुम्बिनी प्रदेश	७८.१	८५.२	७१.७
कर्णाली प्रदेश	७६.१	८३.३	६९.४
सुदुरपश्चिम प्रदेश	७६.२	८५.४	६८.२

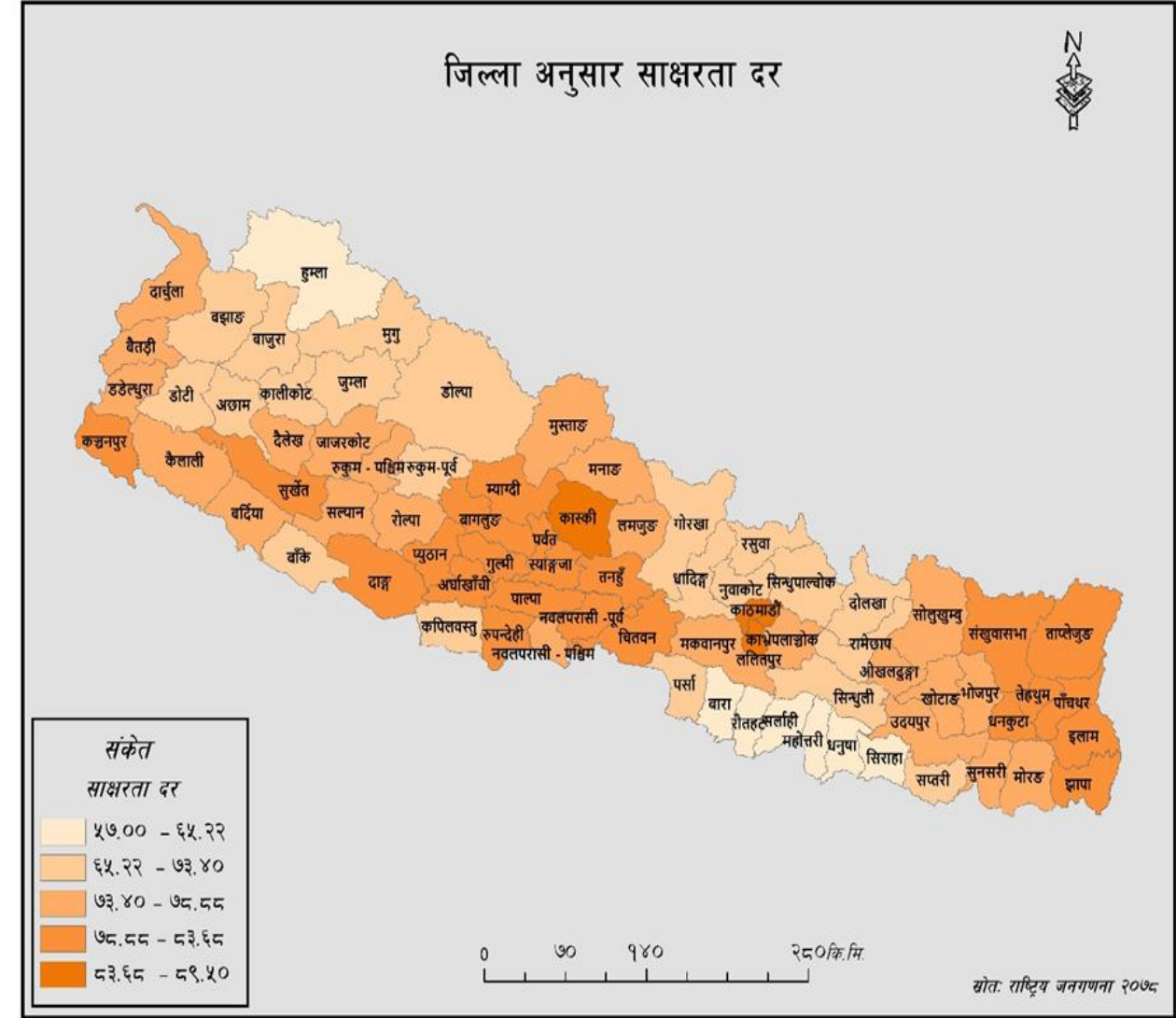
जिल्ला अनुसार साक्षरता दर

- सबै जिल्लाहरूमा ५५ प्रतिशत भन्दा धेरै साक्षरता दर देखिएको छ । काठमाडौं जिल्लामा सबैभन्दा बढि (८९.२३%) र रौतहट जिल्लामा सबैभन्दा कम साक्षरता दर (५७.७५%) रहेको छ ।
- पुरुष र महिलाको साक्षरता दर पनि अन्य जिल्लाको तुलनामा काठमाडौं जिल्लामा क्रमशः ९४.१९ प्रतिशत र ८४.१६ प्रतिशत रहेको छ ।
- रौतहट जिल्लामा भने महिला र पुरुष दुवैको साक्षरता दर अन्य सबै जिल्लाहरूको भन्दा कम रहेको छ ।

सबैभन्दा बढी र कम साक्षरता दर हुने पाँच/पाँच वटा जिल्लाहरू

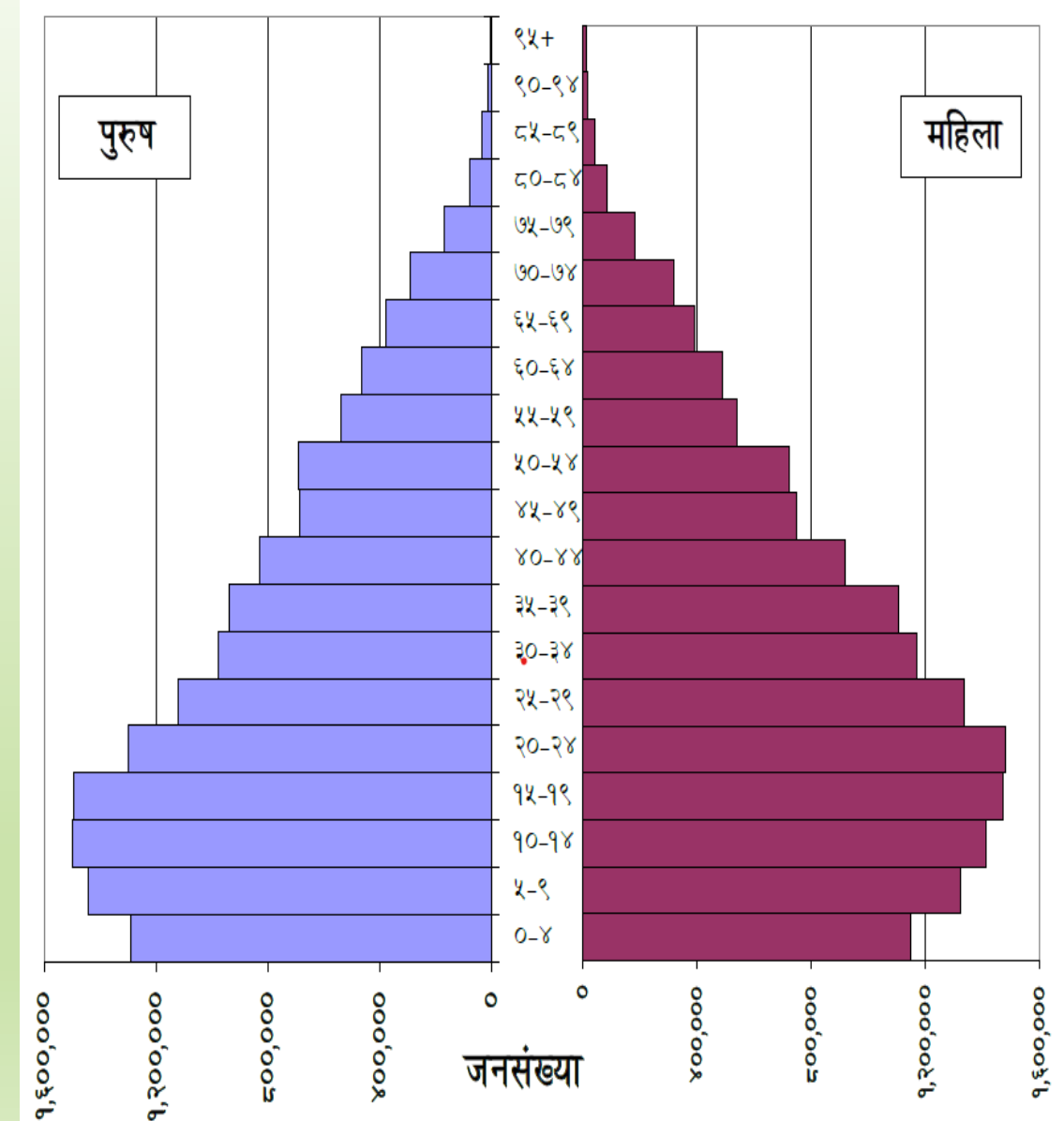
जिल्ला	साक्षरता दर (%)		
	जम्मा	पुरुष	महिला
काठमाडौं	८९.२३	९४.१९	८४.१६
ललितपुर	८८.०८	९३.४१	८२.७५
भक्तपुर	८७.९६	९४.१०	८१.७४
कास्की	८७.७३	९३.४१	८२.३९
चितवन	८३.६८	८८.९१	७८.७४

जिल्ला	साक्षरता दर (%)		
	जम्मा	पुरुष	महिला
रौतहट	५७.७५	६६.०२	४९.४८
महोत्तरी	५९.७७	६८.३७	५१.५५
सर्लाही	६०.३१	६८.२३	५२.३४
हुम्ला	६३.८४	७३.३५	५४.२६
बारा	६४.५४	७३.१४	५५.६३

उमेर समूह अनुसार जनसंख्याको संरचना

- जनसंख्याको ५ वर्षको उमेर समूह अनुसार १५ देखि १९ वर्ष उमेर समूहमा कुल जनसंख्याको सबैभन्दा बढी प्रतिशत (१०.२%) रहेको छ ।
- जनसंख्या १० देखि १४ वर्ष उमेर समूहमा १०.०% जनसंख्या रहेको छ ।
- पुरुषको हकमा कुल पुरुष जनसंख्याको सबैभन्दा धेरै (१०.५%) १० देखि १४ वर्ष र १५ देखि १९ वर्ष उमेर (१०.५%) समूहको र महिलातर्फ कुल महिलाको सबैभन्दा धेरै (९.९%) १५ देखि १९ वर्ष उमेर समूहका र २० देखि २४ वर्ष (९.९%) उमेर समूहका व्यक्तिहरु रहेको छ ।
- उमेर समूह बढ्दै जाँदा जनसंख्याको प्रतिशत पनि कम हुँदै गएको छ ।

विशेष उमेर समूह अनुसार जनसंख्याको संरचना

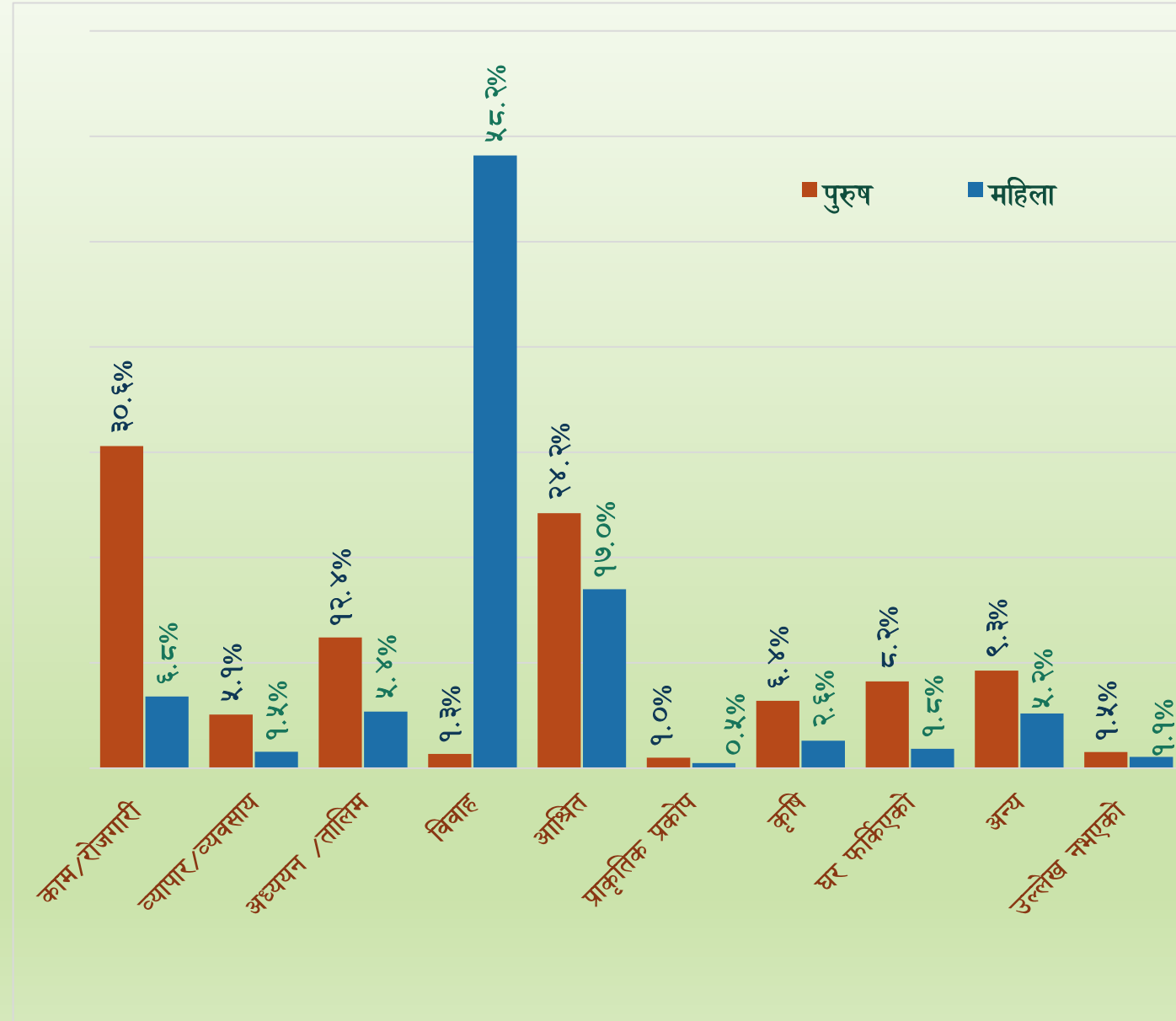
- १५ वर्षमनीका आश्रित जनसंख्या कुल जनसंख्याको २७.८३ प्रतिशत र ६० वर्ष भन्दा माथिका आश्रित जनसंख्या १०.२१ प्रतिशत रहेको छ ।
- नागरिकता प्रमाणपत्र प्राप्त गर्न योग्य उमेर समूह (१६ वर्ष वा सो भन्दा माथि) का जनसंख्या कुल जनसंख्याको ७०.०९ प्रतिशत रहेको छ ।

उमेर समूह	जम्मा जनसंख्या	प्रतिशत
१ वर्ष भन्दा कम	४१११५९	१.४१
५ वर्ष भन्दा कम	२४३९२८३	८.६३
०-१४ वर्ष	८११५५७५	२७.८३
१६ वर्ष वा सो भन्दा माथि	२०४४१८७५	७०.०९
०-१८ वर्ष	१०५७७९६९	३६.२७
१५-५९ वर्ष	१८०७१६८५	६१.९६
६० वर्ष वा सो भन्दा माथि	२९७७३१८	१०.२१
१५-४९ वर्षका महिला (कुल महिला मध्ये)	८२३२१८१	५५.२१
६८ वर्ष वा सो भन्दा माथि	१२२४७६३	५.२३
१६-२४ वर्ष	५१४२३३६	१७.६३
१०-४० वर्ष	१२४१२१७३	४२.५६

- क्रियाशील श्रमशक्तिसँग सम्बन्धित उमेर समूह अर्थात् १५ देखि ५९ वर्ष उमेरका व्यक्तिहरु ६१.९६ प्रतिशत छन् भने सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्न सम्भाव्य ६८ वर्ष वा सो भन्दा माथिका जनसंख्या ५.२३ प्रतिशत रहेका छन् ।
- प्रजनन् योग्य उमेर अर्थात् १५ देखि ४९ वर्षका कुल महिलामध्ये ५५.२१ प्रतिशत रहेका छन् ।
- १६ देखि २४ वर्षको जनसंख्या १७.६३ प्रतिशत र १६ देखि ४० वर्षका युवाको जनसंख्या ४६.५६ प्रतिशत छ । २०६८ सालको जनगणनासँग तुलना गर्दा जनसंख्याको संरचनामा केही परिवर्तन भएको देखिएको छ ।

बसाइँ सनुको कारण

- पछिल्लो पटक बसाइँ सरि आएको स्थान हाल बसोबास गरिरहेको स्थान भन्दा फरक गा.पा./न.पा. वा जिल्ला वा विदेश बताउने व्यक्तिहरु उक्त स्थानबाट हालको स्थानमा आउनुको मुख्य कारणमा सबैभन्दा बढी ३८.२ प्रतिशत विवाह रहेको छ ।
- हाल बसोबास गरेको स्थानमा आउनुका अन्य कारणहरु काम-रोजगारी १५.२ प्रतिशत, व्यापार/व्यवसाय २.८ प्रतिशत, अध्ययन-तालिम ७.८ प्रतिशत, आश्रित १९.५ प्रतिशत, प्राकृतिक प्रकोप ०.७ प्रतिशत, कृषि ३.९ प्रतिशत, घर फर्किएको ४.१ प्रतिशत र अन्य ६.६ प्रतिशत रहेका छन् ।
- बसाइँसराइ गरी आएका पुरुषमध्ये सबैभन्दा बढी ३०.६ प्रतिशत काम-रोजगारीको कारण र महिला ५८.२ प्रतिशत विवाहका कारण रहेका छन् ।

मातृमृत्यु सम्बन्धी विवरण

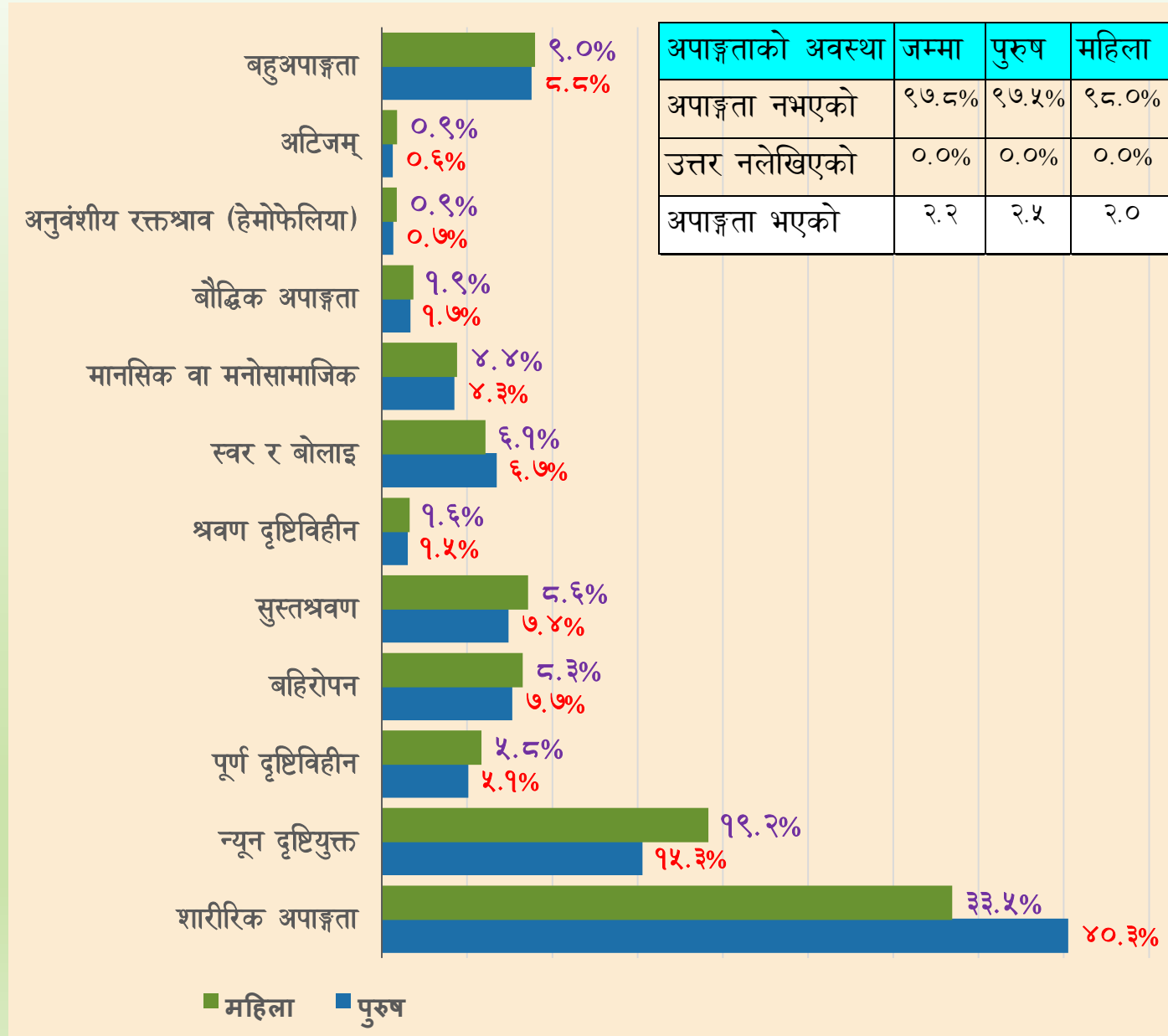
- राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को नतिजा अनुसार गणनाको सन्दर्भ अवधि (गणना भएको दिन देखि १२ महिना अघिको समयावधि) मा कुल प्रजनन उमेर समूह (१५-४९ वर्ष) का १२,९७६ महिला मृत्युमध्ये ६५३ जना (पाँच प्रतिशत) को मृत्यु गर्भावस्थसँग सम्बन्धित रहेको देखिएको छ ।
- स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयसँगको सहकार्यमा गरिएको भर्बल अटप्सी (Verbal Autopsy) बाट उल्लिखित गर्भावस्थसँग सम्बन्धित मृत्युमध्ये ६२२ जना (९५ प्रतिशत) को मृत्यु मातृमृत्युसँग सम्बन्धित देखिएको छ ।

- यसै अवधिमा उक्त उमेर समूहबाट कुल ४ लाख १२ हजार ९ सय ३५ जना जीवित बच्चाको जन्म भएको देखिएको छ, जसअनुसार मातृमृत्यु दर १५१ जना प्रति लाख जीवित जन्ममा रहेको छ ।

अपाङ्गता सम्बन्धी विवरण

- जनगणना अनुसार कुल जनसंख्याको २.२ प्रतिशतमा कुनै न कुनै प्रकारको अपाङ्गता देखिएको छ । जम्मा पुरुष जनसंख्याको २.५ प्रतिशतमा र महिला जनसंख्याको २.० प्रतिशतमा अपाङ्गता रहेको छ ।
- अपाङ्गता भएका व्यक्ति ६,४७,७४४ जना मध्ये पुरुष ३,५१,३०१ जना (५४.२ प्रतिशत) र महिला २,९३,४४३ जना (४५.८ प्रतिशत) रहेको छ ।
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिमध्ये सबै भन्दा धेरैमा शारीरिक अपाङ्गता ३७.१ प्रतिशत रहेको छ ।
- १७.१ प्रतिशतमा न्यूनदृष्टियुक्त अपाङ्गता, ८.९ प्रतिशतमा बहुअपाङ्गता, ८.० प्रतिशतमा सुस्तश्रवण, ६.४ प्रतिशतमा स्वर बोलाइसम्बन्धी अपाङ्गता रहेको छ ।

आर्थिक क्रियाकलाप सम्बन्धी विवरण

- जनगणना अनुसार १० वर्ष वा सोभन्दा माथिका २,३९,५८,८६८ जना व्यक्तिहरु मध्ये १,५६,८९,७७७ जना (६५.५ प्रतिशत) आर्थिक रूपले सक्रिय र ८२,९१,०९२ जना (३४.३ प्रतिशत) आर्थिकरूपले निष्क्रिय देखिन्छन् ।
- १० वर्ष वा सोभन्दा माथिका १,५६,८९,७७७ जना व्यक्तिहरु मध्ये १,१०,३८,१०५ जना (७०.३५ प्रतिशत) अक्सर आर्थिकरूपले सक्रिय र ४६,५१,६७२ जना (२९.६५ प्रतिशत) अक्सर आर्थिक रूपले निष्क्रिय देखिन्छन् ।
- अक्सर रोजगार जनसंख्या: १० वर्ष वा सोभन्दा माथिका १,१०,३८,१०५ जना अक्सर आर्थिकरूपले सक्रिय व्यक्तिहरु मध्ये १,०२,७०,४४७ जना (९३.०५ प्रतिशत) अक्सर रोजगार र ७,६७,६५८ जना (६.९५ प्रतिशत) अक्सर बेरोजगार देखिन्छन् ।

क्षेत्र/ संख्या/%	आर्थिक क्रियाकलापमा संलग्नता																				
	दश वर्ष वा सो भन्दा माथिको जनसंख्या						आर्थिक रूपले सक्रिय (१,५६,८९,७७७)									आर्थिक रूपले निष्क्रिय			आर्थिक क्रियाकलाप नखुलेको		
							अक्सर सक्रिय (१,१०,३८,१०५)						अक्सर निष्क्रिय								
	अक्सर रोजगार			अक्सर बेरोजगार			जम्मा			जम्मा						जम्मा					
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला							जम्मा	पुरुष	महिला				जम्मा	पुरुष	महिला
नेपाल																					
संख्या	२३९५८८६८	११५१९६२१	१२४३९२४७	१०२७०४४७	६०४३०८७	४२२७३६०	७६७६५८	४००९२८	३६६७३०	४६५१६७२	१७५२४९३	२८९९१७९	८२११०१२	३२९७३२८	४९१३६८४	५८०७९	२५७८५	३२२९४			
%	१००	४८.१	५१.९	९३.०	९३.८	९२.०	७.०	६.२	८.०	२९.६	२१.४	३८.७	३४.३	२८.६	३१.५	०.२	०.२	०.३			

आर्थिक कामको पेशागत वर्गीकरण अनुसारको जनसंख्या

- आर्थिक काम गरेका जनसंख्या मध्ये पेशागत रूपमा सबैभन्दा बढी कृषि, वन र माछापालन कार्यका दक्ष कामदारहरू ५०.१ प्रतिशत रहेका छन् ।
- यसपछि क्रमशः सामान्य वा प्राथमिक पेशाका कामदारहरू २३.० प्रतिशत, सेवा तथा वस्तु बिक्री गर्ने कामदारहरू ५.८ प्रतिशत, शिल्पकला तथा कालिगढ र यस सम्बन्धी व्यापार गर्ने कामदारहरू ५.६ प्रतिशत, व्यवस्थापकहरू ५.१ प्रतिशत रहेका छन् ।
- दश वर्ष वा सोभन्दा बढी उमेरका कुनै न कुनै रूपले आर्थिक काम गरेका कुल पुरुष संख्या ७८,७६,३२२ मध्ये कृषि, वन र माछापालन कार्यका दक्ष कामदारहरू ४३.९ प्रतिशत भने सो समूहका कुल महिला संख्या ७१,०६,९८८ मध्ये सबैभन्दा बढी कृषि, वन र माछापालन कार्यका दक्ष कामदारहरू ५६.९ प्रतिशत रहेका छन् ।

आर्थिक कामको पेशागत क्षेत्र	जम्मा	प्रतिशत
जम्मा	१४९,८३३१०	१००
सैनिक अधिकारीहरू	१०४६६९	०.७
व्यवस्थापकहरू	७७१४४५	५.१
पेशाविद्हरू	५६८६९०	३.८
प्राविधिक तथा सहायक पेशाविद्हरू	२७८५८६	१.९
कार्यालय सहायकहरू	१९७१९६	१.३
सेवा तथा वस्तु बिक्री गर्ने कामदारहरू	८७०६१९	५.८
कृषि, वन र माछापालन कार्यका दक्ष कामदारहरू	७५०२३८५	५०.१
शिल्पकला तथा कालिगढ र यस सम्बन्धी व्यापार गर्ने कामदारहरू	८३५९१४	५.६
यन्त्र तथा मेशिन अपरेटर र जडान गर्ने कामदारहरू	४०२१२७	२.७
सामान्य वा प्राथमिक पेशाका कामदारहरू	३४३८९३१	२३.०
उल्लेख नभएका	१२७४८	०.१

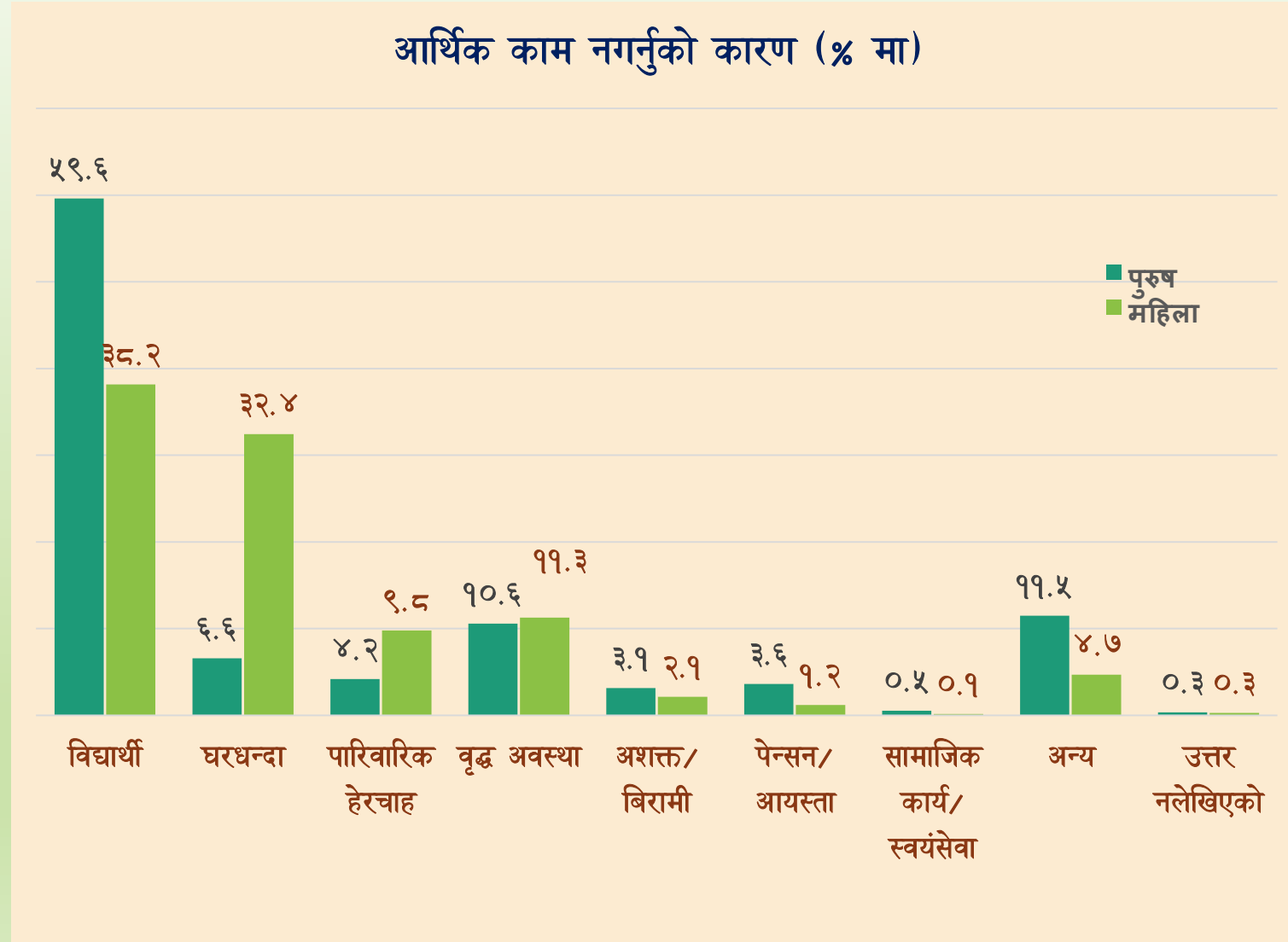
आर्थिक कामको औद्योगिक क्षेत्र वर्गीकरण अनुसारको जनसंख्या

- नेपाल स्तरीय औद्योगिक क्षेत्र वर्गीकरण अनुसार आर्थिक काममा संलग्न १,४९,८३,३१० मध्ये सबैभन्दा धेरै कृषि, वन र माछापालन क्षेत्रमा ५७.३ प्रतिशत रहेका छन्। यसपछि क्रमशः थोक एवं खुद्रा व्यापार, मोटरगाडी तथा मोटरसाइकल मर्मतका कार्यहरूमा १२.५ प्रतिशत, निर्माणमा ८.१ प्रतिशत, अन्य सेवा प्रदान गर्ने क्रियाकलापहरूमा ३.९ प्रतिशत, औद्योगिक उत्पादनमा ३.८ प्रतिशत जनसंख्या संलग्न रहेका छन्।

आर्थिक कामको क्षेत्र वा औद्योगिक क्षेत्र	जम्मा	%	पुरुष	%	महिला	%
जम्मा	१४९,८३,३१०	१००	७८,७६,३२२	१००	७१,०६,९८८	१००
कृषि, वन र माछापालन	८५,८६,५६३	५७.३	३९,८३,४१७	५०.६	४६,०३,१४६	६४.८
खानी तथा उत्खनन्	२,७६,०३	०.२	१,८४,५१	०.२	९१,५२	०.१
औद्योगिक उत्पादन	५,७०,८५३	३.८	३,९९,५६५	५.१	१,७१,२८८	२.४
विद्युत, ग्याँस, बाफ तथा वातानुकूलित सेवा	४,४३,९९	०.३	३,८४,५०	०.५	५९,४९	०.१
पानीको आपूर्ति, ढलनिकास, फोहर व्यवस्थापन र शुद्धिकरणका क्रियाकलापहरू	३,२२,२५	०.२	२,३९,५०	०.३	८२,७५	०.१
निर्माण	१,२१,५०,६३	८.१	८३,०६,८८	१०.५	३८,४३,७५	५.४
थोक एवं खुद्रा व्यापार, मोटरगाडी तथा मोटरसाइकल मर्मतका कार्यहरू	१,८७,७४,६९	१२.५	९,५६,५०९	१२.१	९,२०,९६०	१३.०
यातायात तथा भण्डारण	३,३४,८११	२.२	३,२०,६११	४.१	१,४२,२००	०.२
आवास तथा भोजन सम्बन्धी क्रियाकलापहरू	२,५१,२५५	१.७	१,५०,३७९	१.९	१,००,८७६	१.४
सूचना तथा सञ्चार	५,२१,४५	०.३	३,९०,३२	०.५	१,३१,१३	०.२
वित्तीय तथा विमासम्बन्धी क्रियाकलापहरू	१,६३,७४६	१.१	९,०१,२२	१.१	७३,६२४	१.०
घरजग्गा कारोबारका व्यवसायिक क्रियाकलापहरू	२,२६,१५	०.२	२,०१,३१	०.३	२४,८४	०.०
पेशागत, वैज्ञानिक तथा प्राविधिक क्रियाकलापहरू	७,६३,८७	०.५	५,९२,४६	०.८	१,७१,४१	०.२
प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्रियाकलापहरू	५,१५,७२	०.३	३,७१,३३	०.५	१,४४,३९	०.२
सार्वजनिक प्रशासन र सुरक्षासम्बन्धी क्रियाकलापहरू	२,९१,२४१	१.९	२,४९,४२८	३.२	४१,८१३	०.६
शिक्षा	४,२९,१४४	२.९	२,३२,४३८	३.०	१,९६,७०६	२.८
मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्यका क्रियाकलापहरू	१,७१,२७६	१.१	८०,७१०	१.०	९०,५६६	१.३
कला, मनोरञ्जन तथा मनोविनोद	५,६५,९०	०.४	४,४३,१७	०.६	१,२२,७३	०.२
अन्य सेवा प्रदान गर्ने क्रियाकलापहरू	५,७८,९००	३.९	२,४४,८२५	३.१	३,३४,०७५	४.७
घरपरिवारका घरायसी क्रियाकलापहरू	१,२५,८२९	०.८	४,३५,२९	०.६	८२,३००	१.२
बाह्य संघसंस्था एवं यसका अङ्गहरूका क्रियाकलापहरू	१,३५,३१	०.१	७७,३१	०.१	५८,००	०.१
उल्लेख नभएका	१,००,९३	०.१	५,६६०	०.१	४४,३३	०.१

आर्थिक काम नगर्नुको कारण

- दश वर्ष वा सो भन्दा बढी उमेरका कुनै पनि आर्थिक काम नगरेका ८९,७५,५५८ व्यक्तिहरू मध्ये सबैभन्दा धेरै ४६.९ प्रतिशतले विद्यार्थी भएका कारणले काम नगरेको देखिन्छ ।
- अन्य कारणहरूमा क्रमशः घरधन्दा २१.९ प्रतिशत, बृद्ध अवस्था ११.० प्रतिशत, पारिवारिक हेरचाह ७.५ प्रतिशत, अन्यमा ७.४ प्रतिशत, अशक्त-बिरामी २.५ प्रतिशत, पेन्सन-आयस्ता २.२ प्रतिशत र सामाजिक कार्य-स्वयंसेवा ०.३ प्रतिशत रहेको छ ।

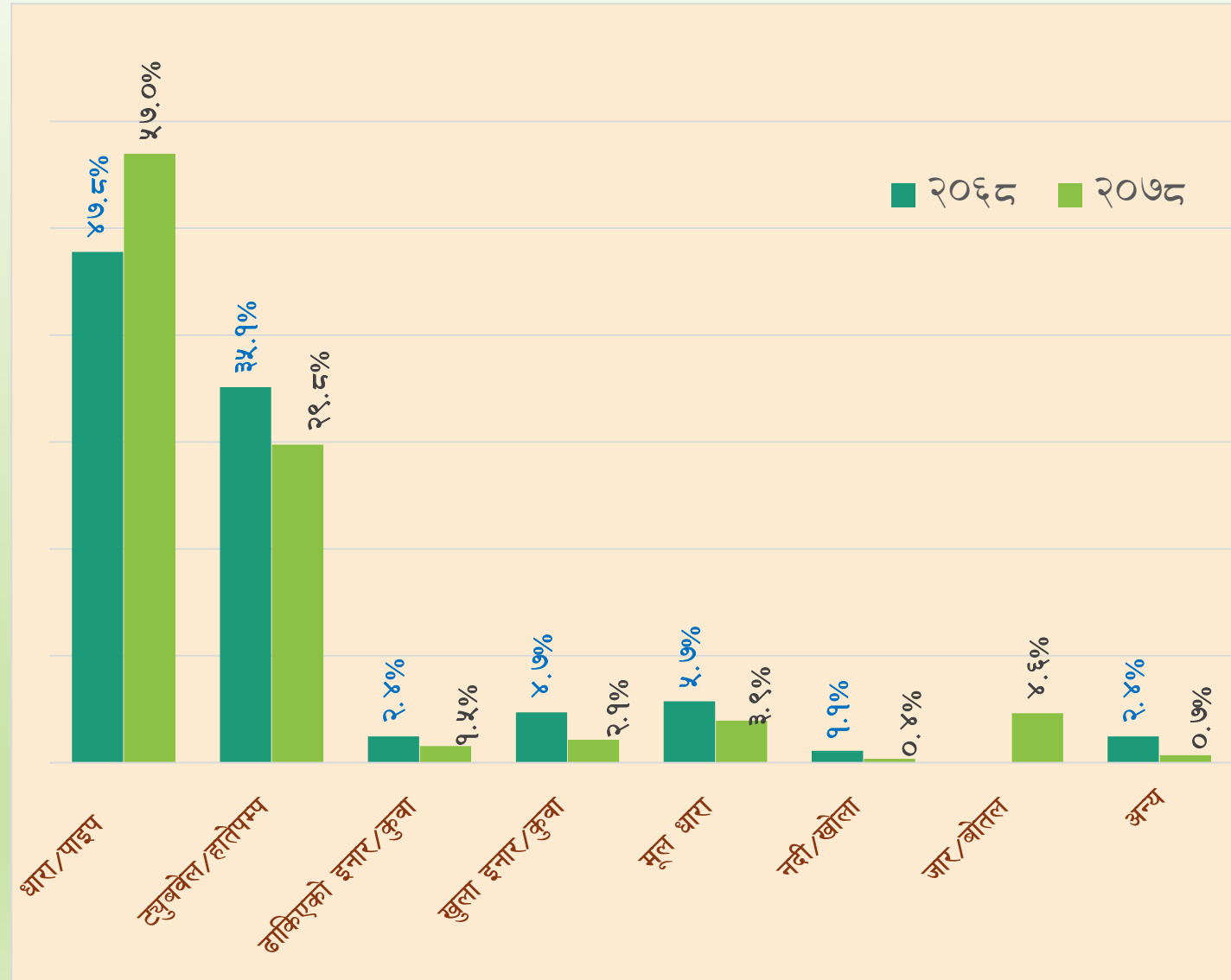

पारिवारिक विवरण

- पारिवारिक विवरण सम्बन्धी प्रश्नहरू संस्थागत रूपमा बस्ने बाहेकका परिवारलाई मात्र सोधिएकोले पारिवारिक खण्डका नतिजाहरू जम्मा ६६,६०,८४१ परिवार संख्याका आधारमा निकालिएका छन् ।

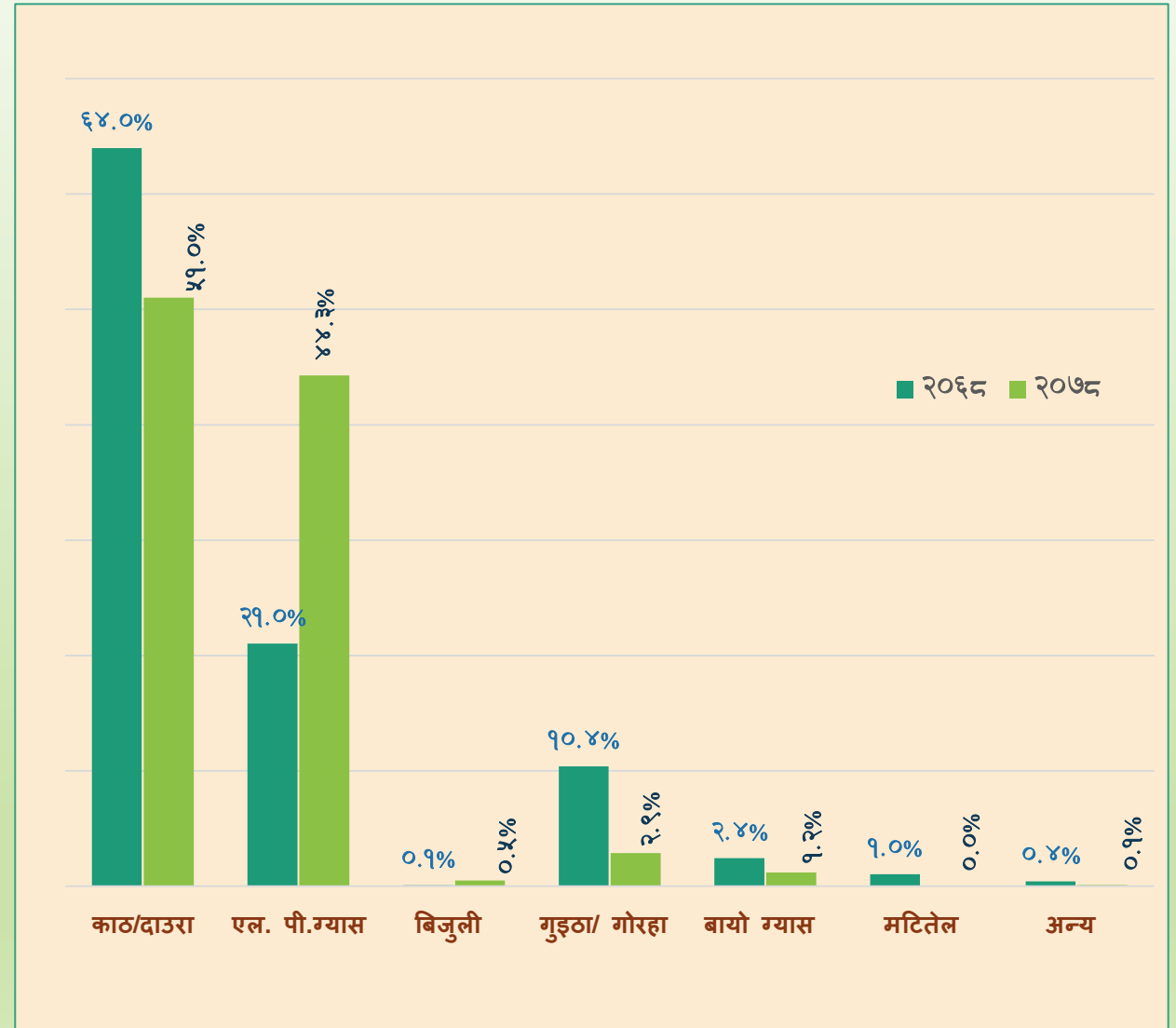
परिवारमा खानेपानीको मुख्य स्रोत

- कुल ६६,६०,८४१ परिवार मध्ये खानेपानीको मुख्य स्रोतको रूपमा धारा-पाइप (घरपरिसर भित्र) प्रयोग गर्ने ३४.६ प्रतिशत र धारा-पाइप (घरपरिसर बाहिर) २२.४ प्रतिशत, ट्युबवेल-हाते पम्प २९.८ प्रतिशत, ढाकिएको इनार-कुवा १.५ प्रतिशत, मूल धारा ३.९ प्रतिशत र जार-बोतल ४.६ प्रतिशत परिवार रहेका छन् ।
- खानेपानीको मुख्य स्रोतको रूपमा खुला इनार-कुवा प्रयोग गर्ने परिवार २.१ प्रतिशत र नदी-खोलाको पानी प्रयोग गर्ने परिवारहरू ०.४ प्रतिशत रहेका छन् ।
- जनगणना २०६८ मा कुल ५४ लाख २३ हजार २९७ परिवार मध्ये खानेपानीको मुख्य स्रोतको रूपमा धारा-पाइप (घरपरिसर भित्र र बाहिर समेत) प्रयोग गर्ने परिवार ४७.८ प्रतिशत र ट्युबवेल-हाते पम्प प्रयोग गर्ने परिवार ३५.१ प्रतिशत रहेका थिए ।

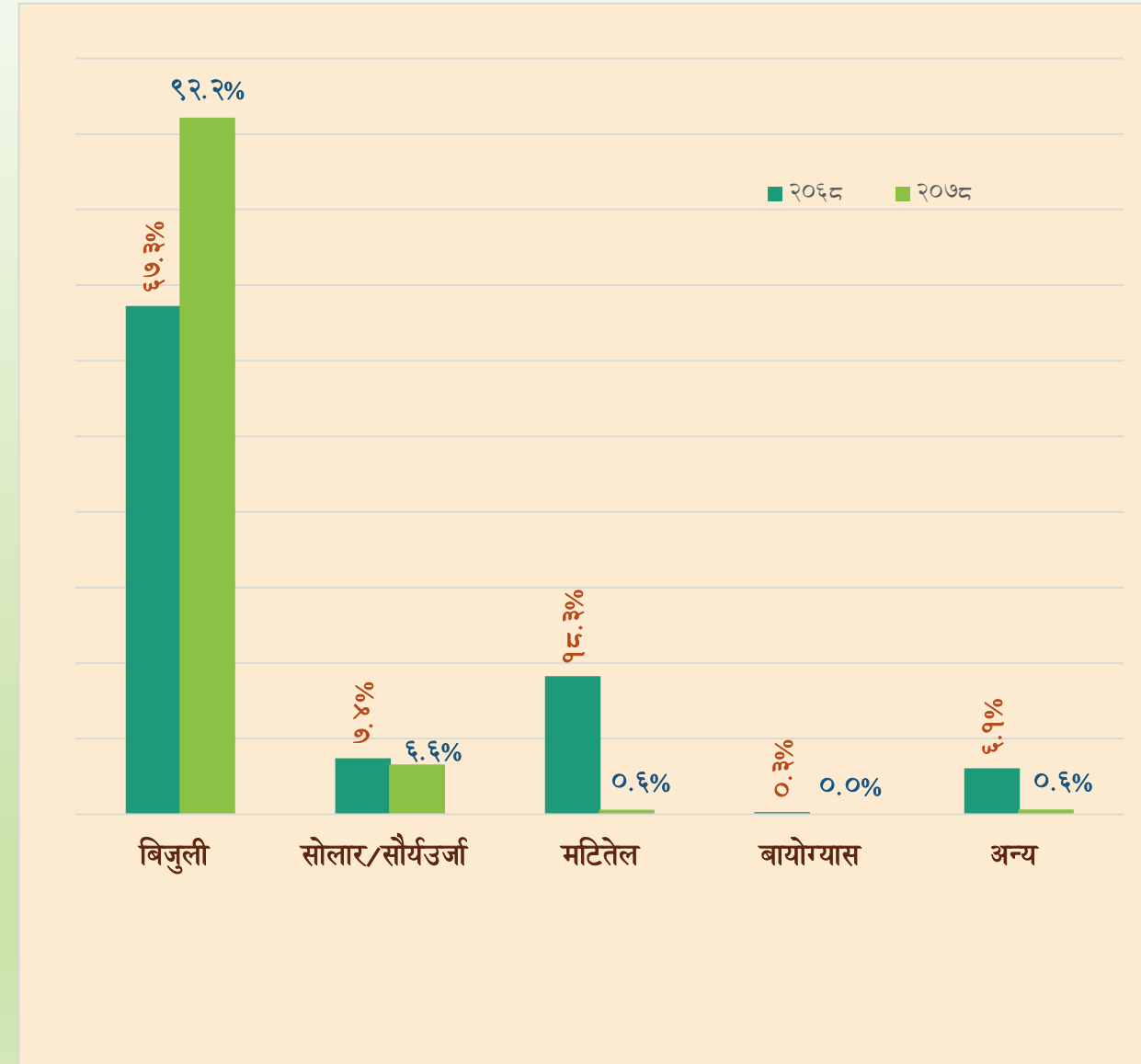
परिवारमा खाना पकाउन अक्सर प्रयोग गरिने इन्धन

- जनगणनाको नतिजाले देशका कुल परिवारमध्ये आधा भन्दा बढी (५१ प्रतिशत) परिवारले खाना पकाउन अक्सर काठ-दाउरा प्रयोग गर्ने गरेको देखाएको छ ।
- खाना पकाउन अक्सर एल.पि.ग्याँस, बिजुली, गुईठा-गोरहा, बायोग्याँस, मटितेल र अन्य इन्धन प्रयोग गर्ने परिवारको प्रतिशत क्रमशः ४४.३, ०.५, २.९, १.२, ०.०५ र ०.१ रहेको छ ।
- जनगणना २०६८ अनुसार ६४.० प्रतिशतले खाना पकाउन अक्सर काठ-दाउरा प्रयोग गर्ने गरेको देखिएको थियो ।
- २.२९ प्रदेश अनुसार हेर्दा कर्णाली प्रदेशमा सबैभन्दा बढी (८२.२ प्रतिशत) परिवारले खाना पकाउन अक्सर काठ दाउरा प्रयोग गर्ने गरेका छन् ।
- बागमती प्रदेशमा एल.पी. ग्याँस प्रयोग गर्ने परिवार सबैभन्दा बढी (६९.८ प्रतिशत) रहेको छ ।

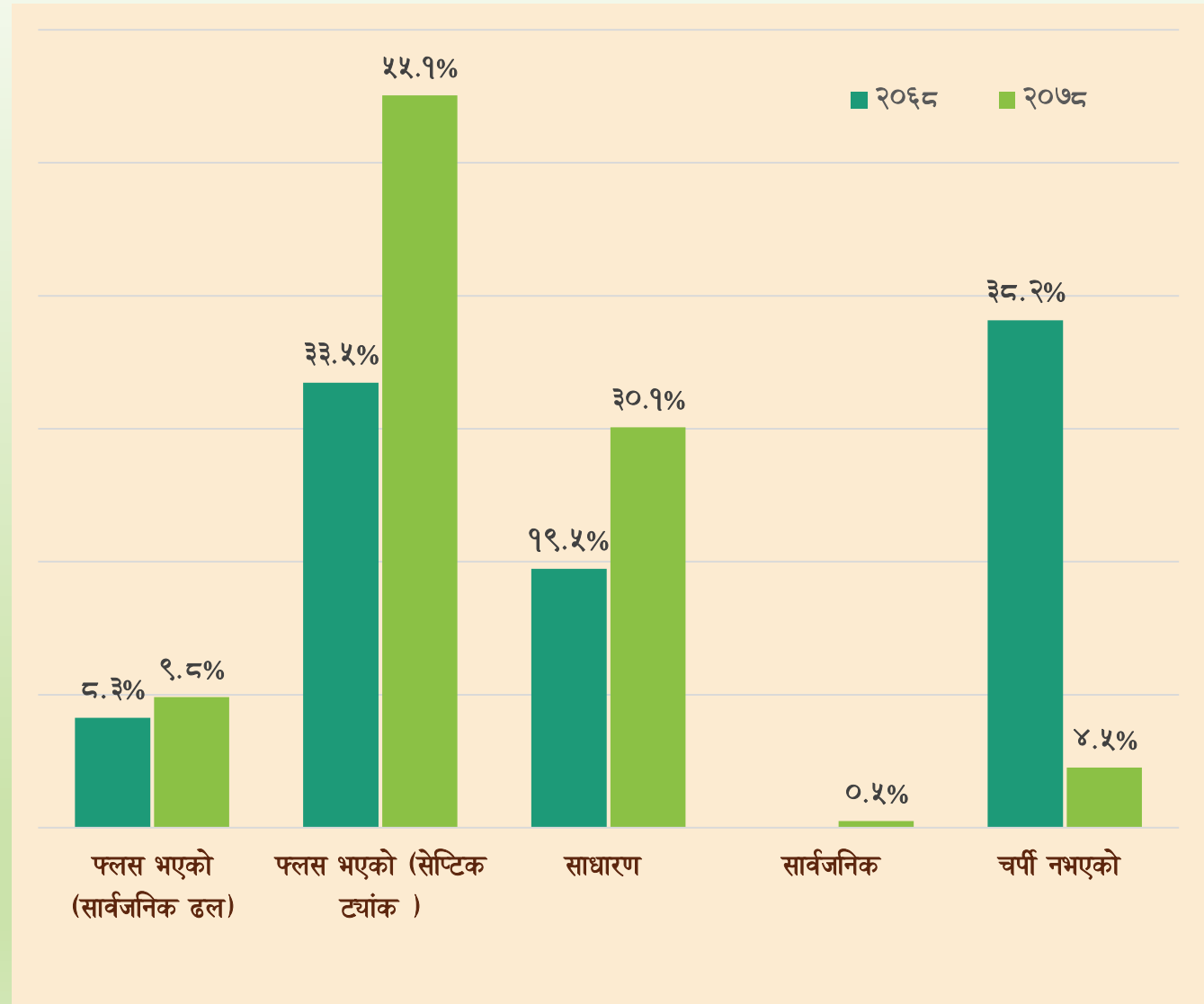
परिवारमा बत्ती बाल्न अक्सर प्रयोग गरिने स्रोत

- देशका अधिकांश (९२.२ प्रतिशत) घरपरिवारहरूले आफू बसोबास गरेको घर-आवासीय एकाइमा बत्ती बाल्नका लागि अक्सर बिजुली प्रयोग गर्ने गरेको देखिएको छ ।
- गत २०६८ को जनगणनामा बिजुली प्रयोग गर्ने परिवार ६७.३ प्रतिशत रहेकोमा हाल सो अंशमा उल्लेख्य वृद्धि भएको देखिन्छ ।
- बत्ती बाल्नका लागि अक्सर सोलार-सौर्य ऊर्जा, मट्टितेल र अन्य इन्धन प्रयोग गर्ने परिवार क्रमशः ६.६, ०.६, र ०.६ प्रतिशत रहेको देखिन्छ ।
- २०६८ मा बत्ती बाल्नका लागि अक्सर मट्टितेल, सोलार र अन्य इन्धन प्रयोग गर्ने परिवार क्रमशः १८.३, ७.४ र ६.९ प्रतिशत रहेको थियो ।
- मधेश प्रदेशमा बिजुली प्रयोग गर्ने परिवार ९७.९ प्रतिशत छन् भने कर्णाली प्रदेशमा बिजुली र सौर्य ऊर्जा-सोलार प्रयोग गर्ने परिवार (४९.६ प्रतिशत र ४७.९ प्रतिशत) छन् ।

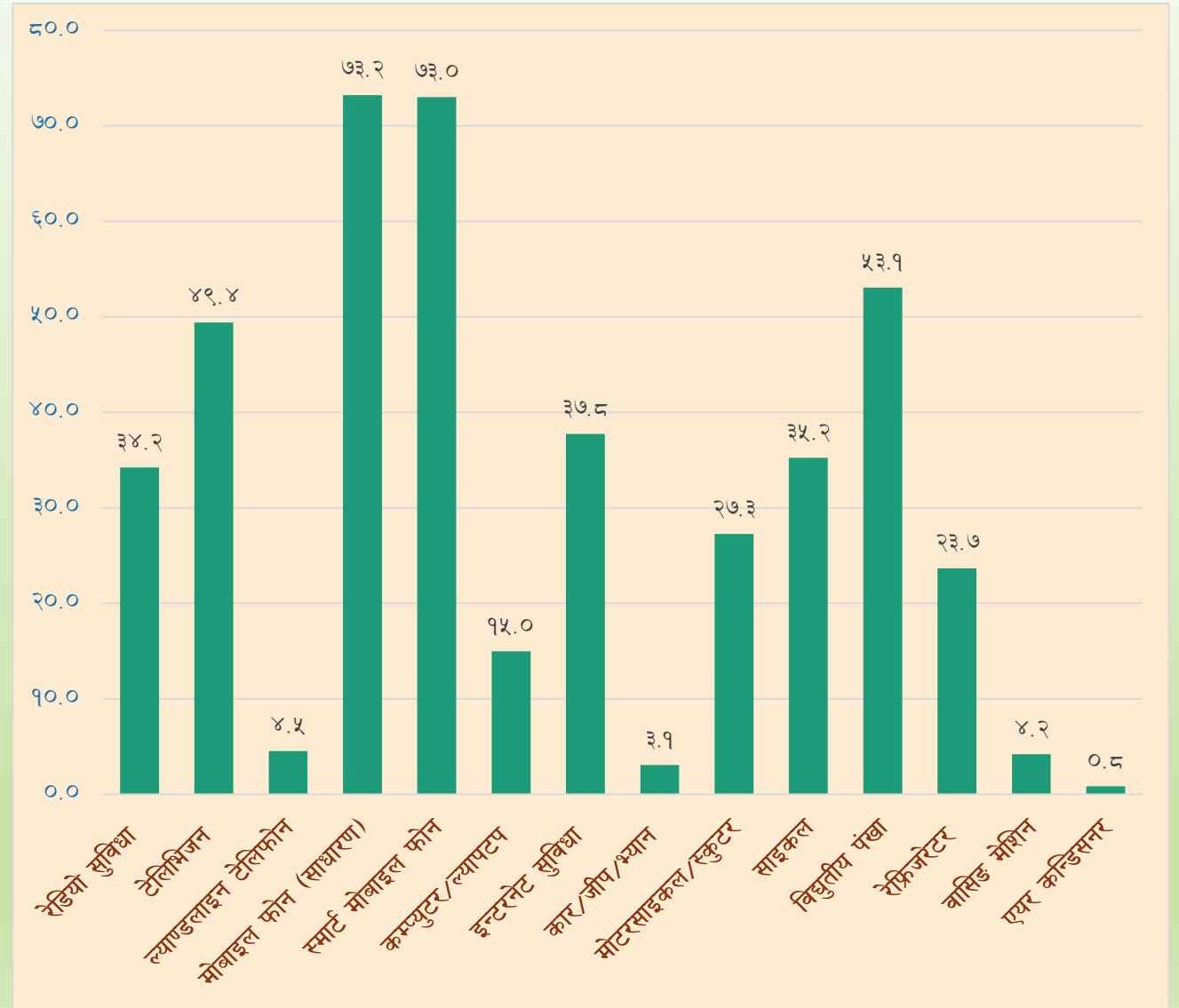
परिवारले प्रयोग गर्ने शौचालय

- देशका कुल ६६,६०,८४१ परिवारमध्ये ९५.५ प्रतिशत परिवारले कुनै न कुनै प्रकारको शौचालयको प्रयोग गर्ने गरेका छन् भने ४.५ प्रतिशत परिवारहरूसँग अझै पनि शौचालयको पहुँच नभएको तथ्याङ्क जनगणनाको नतिजाले देखाएको छ ।
- गत जनगणना २०६८ मा शौचालयको पहुँच नभएको परिवार ३८.२ प्रतिशत थियो ।
- जम्मा परिवारमध्ये ९.८ प्रतिशत परिवारहरूले सार्वजनिक ढलमा जोडिएको फलस भएको, ५५.१ प्रतिशत परिवारहरूले सेप्टिक ट्याङ्कमा जोडिएको फलस भएको, ३०.१ प्रतिशतले साधारण शौचालय र ०.५ प्रतिशतले सार्वजनिक शौचालय प्रयोग गर्ने गरेका छन् ।
- प्रदेश अनुसार मधेश प्रदेशमा शौचालय नभएको परिवार सबैभन्दा बढी १२ प्रतिशत देखिन्छ भने लुम्बिनी प्रदेशमा ५.६ प्रतिशत रहेको छ । शौचालय नभएका परिवारहरू बागमती र गण्डकी प्रदेशमा सबैभन्दा कम (१ प्रतिशत) रहेका छन् ।

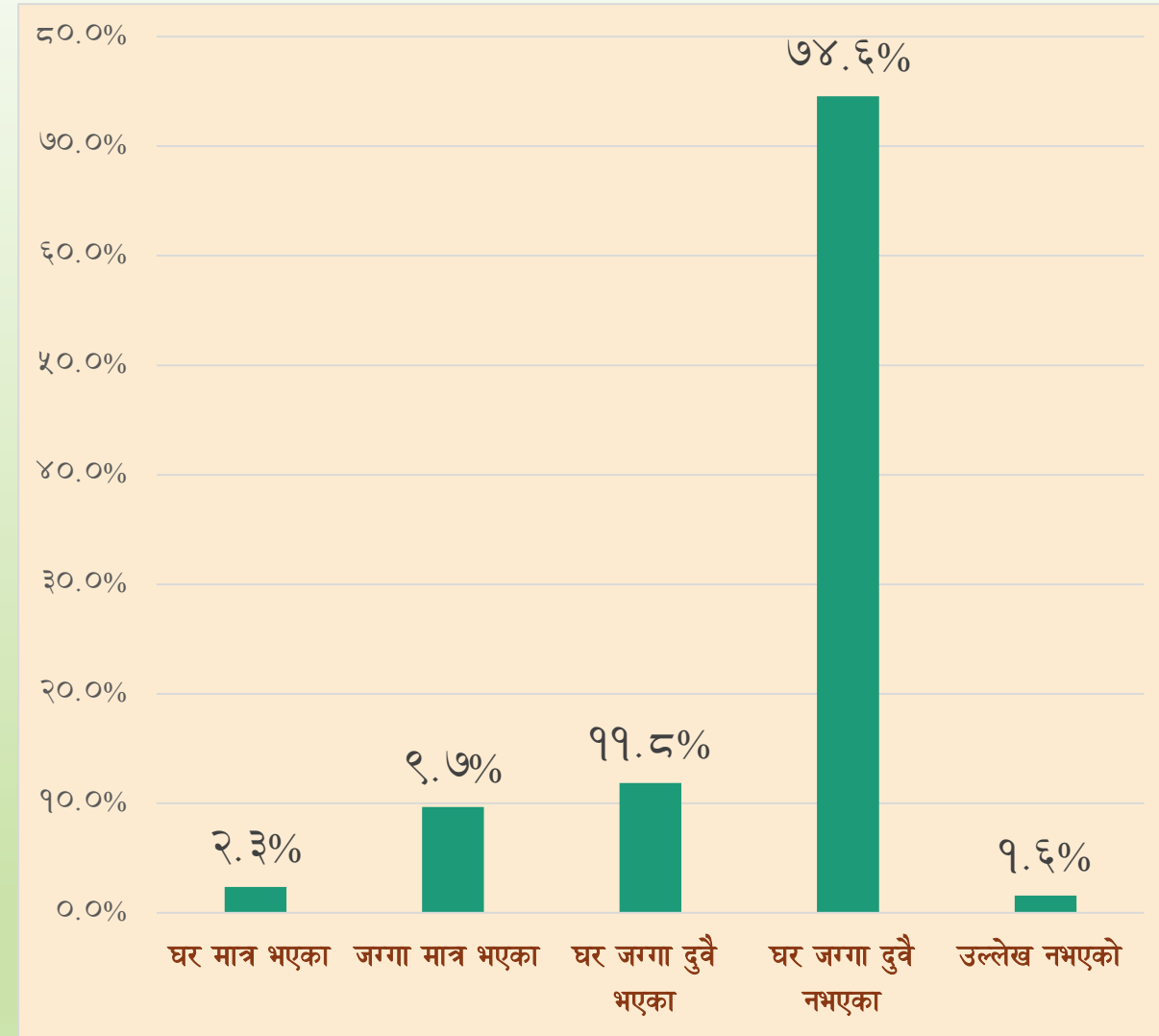
परिवारमा उपलब्ध साधन-सुविधाहरू

- देशका हरेक परिवारमा भएका साधन तथा सेवा सुविधाहरूका विवरण अनुसार ३.९ प्रतिशत परिवारहरूमा उल्लिखित कुनै पनि साधन-सुविधाहरू उपलब्ध नभएको पाइयो भने ९६.१ प्रतिशत परिवारमा कम्तिमा एक किसिमको साधन-सुविधा उपलब्ध भएको पाइएको छ ।
- साधारण मोबाइल फोन हुने र स्मार्ट मोबाइल फोन हुने परिवारको संख्या क्रमशः ७३.२ प्रतिशत र ७३ प्रतिशत देखिएको छ ।
- नतिजाअनुसार ४९.४ प्रतिशतमा टेलिभिजन, ३७.८ प्रतिशतमा इन्टरनेट सुविधा, ३५.२ प्रतिशतमा साइकल उपलब्ध रहेको देखिन्छ ।
- नगरपालिका क्षेत्रमा कुनै पनि साधारण सुविधा उपलब्ध नभएको परिवार केवल २.८ प्रतिशत रहेको देखिन्छ भने गाउँपालिका क्षेत्रमा कुनै पनि साधारण सुविधा उपलब्ध नभएको परिवार ६.० प्रतिशत रहेको देखिन्छ ।

परिवारमा महिलाको नाममा रहेको घरजग्गा

- जनगणनाको नतिजा अनुसार जम्मा परिवारको ११.८ प्रतिशत परिवारमा महिलाको नाममा घर र जग्गा दुवै रहेको देखिएको छ । महिलाको नाममा जग्गा मात्र भएका परिवार ९.७ प्रतिशत र घर मात्र भएका परिवार २.३ प्रतिशत रहेका छन् ।
- समग्रमा २३.८ प्रतिशत परिवारहरूमा महिलाको नाममा घर वा जग्गा वा घरजग्गा दुवै रहेको देखिन्छ ।
- गत २०६८ सालको जनगणनामा देशका कुल परिवारको १०.७ प्रतिशत परिवारहरूमा महिलाको नाममा घर र जग्गा दुवै रहेको देखिएको थियो भने महिलाको नाममा जग्गा मात्र भएका परिवारहरू ९.० प्रतिशत रहेको थियो ।
- प्रदेशगत अनुसार महिलाको नाममा घर वा जग्गा वा घरजग्गा दुवै रहेका परिवारको संख्या प्रदेश १ मा २८.५ प्रतिशत, गण्डकी प्रदेशमा २८.३ प्रतिशत र सबैभन्दा कम सुदूरपश्चिम प्रदेशमा ११.८ प्रतिशत रहेको देखिन्छ ।

जातजाति अनुसार जनसंख्याको विवरण

- राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार नेपालमा जम्मा १४२ जातजातिहरू रहेका छन् । जसमध्ये नेपालको प्रमुख १० जातजातिहरू देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

जातजाति	कुल संख्या	पुरुष	महिला	प्रतिशत
क्षेत्री	४७९६९९५	२३०८१२०	२४८८८७५	१६.४५
ब्राह्मण-पहाड	३२९२३७३	१६०७४५०	१६८४९२३	११.२९
मगर	२०१३४९८	९४९१०५	१०६४३९३	६.९
थारु	१८०७१२४	८८०५१३	९२६६११	६.२
तामाङ	१६३९८६६	८००७६३	८३९१०३	५.६२
विश्वकर्मा	१३४१३६३	६५६१४४	६८५२१९	५.०४
मुसलमान	१४७००१०	६८९५१०	७८०५००	४.८६
नेवार	१४१८६७७	६९६०५८	७२२६१९	४.६
यादव	१२२८५८१	६३५१७२	५९३४०९	४.२१
राई	६४०६७४	३०८७४३	३३१९३१	२.२

लुम्बिनी प्रदेशका प्रमुख जातजातिहरूको विवरण

जातजाति	जम्मा	पुरुष	महिला	प्रतिशत
मगर	७४६१५४	३४४०४९	४०२१०५	१४.५७
थारु	७३२०६९	३५३२४६	३७८८२३	१४.२९
क्षेत्री	७२९३५८	३४०२५४	३८९१०४	१४.२४
ब्राह्मण- पहाड	५७७११०	२७५९३७	३०११७३	११.२७
मुसलमान	३६५१३७	१८००७७	१८५०६०	७.१३
विश्वकर्मा	३११२८२	१४०९७७	१७०३०५	६.०८
यादव	२०९४८१	१०६९७२	१०२५०९	४.०९
चमार	१०७५८१	५४२५४	५३३२७	२.१०
परियार	९८५७३	४४५९६	५३९७७	१.९२
कुर्मी	८८७२७	४५०७६	४३६५१	१.७३

मातृभाषा अनुसार जनसंख्याको विवरण

- राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार नेपालमा बोलिने मातृभाषाको संख्या रहेको छ । जसमध्ये नेपालको प्रमुख १० मातृभाषाहरु देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

मातृभाषा	कुल संख्या	पुरुष	महिला	प्रतिशत
नेपाली	१३०८४४५७	६३३७५३८	६७४६९१९	४४.८६
मैथिली	३२२२३८९	१६३२६६९	१५८९७२०	११.०५
भोजपुरी	१८२०७९५	९५०२९६	८७०४९९	६.२४
थारु	१७१४०९१	८३२४७०	८८१६२१	५.८८
तामाङ	१४२३०७५	६९५४८६	७२७५८९	४.८८
बज्जिका	११३३७६४	५७०३८०	५६३३८४	३.८९
अवधि	८६४२७६	४३०४९८	४३३७७८	२.९६
नेपाल भाषा (नेवारी)	८६३३८०	४२४२९६	४३९०८४	२.९६
मगर	८१०३१५	३८१५८६	४२८७२९	२.७८
डोटेली	४९४८६४	२२८९०५	२६५९५९	१.७

लुम्बिनी प्रदेशमा बोलिने प्रमुख मातृभाषाहरु

भाषा	जम्मा	पुरुष	महिला	प्रतिशत
नेपाली	२६०४६१४	१२१३७१४	१३९०९००	५०.८५
अवधि	८५५२६४	४२५७११	४२९५५३	१६.७०
थारु	६९५९४९	३३५४२५	३६०५२४	१३.५९
भोजपुरी	५६२०६२	२८६६५५	२७५४०७	१०.९७
मगर	१९४९४८	८९०७५	१०५८७३	३.८१
मगर खाम	५९१०४	२८१४६	३०९५८	१.१५
उर्दु	४३६८८	२१६२३	२२०६५	०.८५
हिन्दी	२७७९२	१५४३६	१२३५६	०.५४
नेवार	२४५६०	११८८५	१२६७५	०.४८
गुरुङ	२०२६३	९४०३	१०८६०	०.४०

धर्म अनुसार जनसंख्याको विवरण

- राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार नेपालमा मानिने धर्महरूको संख्या १० रहेको छ ।

धर्म	कुल संख्या	पुरुष	महिला	प्रतिशत
हिन्दु	२३६७७७४४	११५८७५२९	१२०९०२१५	८१.१९
बौद्ध	२३९३५४९	११५९७९०	१२३३७५९	८.२१
इस्लाम	१४८३०६६	७३२००६	७५१०६०	५.०९
किरात	९२४२०४	४५११९३	४७३०११	३.१७
क्रिश्चियन	५१२३१३	२४०२०६	२७२१०७	१.७६
प्रकृति	१०२०४८	४८५२७	५३५२१	०.३५
बोन	६७२२३	३१९६८	३५२५५	०.२३
जैन	२३९८	१२३९	११५९	०.०१
शिख	१४९६	८५९	६३७	०.०१
बहाई	५३७	२३४	३०३	०

लुम्बिनी प्रदेशका प्रमुख धर्महरूको विवरण

धर्म	जम्मा	पुरुष	महिला	प्रतिशत
हिन्दु	४५२५६२३	२१६६९२३	२३५८७००	८८.३६
इस्लाम	३८१५५८	१८८१०१	१९३४५७	७.४५
बौद्ध	१०२०९८	४७३४६	५४७५२	१.९९
क्रिश्चियन	५९०५६	२६६५२	३२४०४	१.१५
प्रकृति	४७११८	२२२११	२४९०७	०.९२
बोन	४९९९	२३२७	२६७२	०.१०
शिख	८५६	४५१	४०५	०.०२
किरात	६१९	३२९	२९०	०.०१
बहाई	९२	३८	५४	०.००
जैन	५९	३०	२९	०.००
जम्मा	५१२२०७८	२४५४४०८	२६६७६७०	१००

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार गुल्मी जिल्लाको जनसांख्यिक विवरण

गुल्मी जिल्लाको संक्षिप्त परिचय

लुम्बिनी प्रदेशका १२ वटा जिल्लाहरू मध्येको एक जिल्ला गुल्मी भौगोलिक रूपमा २७ डिग्री ५५ मिनेट देखि २८ डिग्री २७ मिनेट उत्तरी अक्षांश र ८३ डिग्री १० मिनेट देखि ८३ डिग्री ३५ मिनेट पूर्वी देशान्तर सम्म फैलिएको पहाडी जिल्ला हो । यस जिल्लाको पूर्वमा पर्वत र स्याङ्जा, पश्चिममा प्युठान, उत्तरमा बाग्लुङ तथा दक्षिणमा स्याङ्जा, पाल्पा र अर्घाखाँची जिल्लाहरू रहेका छन् । समुद्री सतहबाट करिब ४६५ मीटर देखि २६९० मीटर उचाईसम्म फैलिएको यस जिल्लाको क्षेत्रफल ११४९ वर्ग कि.मी. रहेको छ ।

राजनैतिक रूपमा २ वटा संघीय निर्वाचन क्षेत्र र ४ वटा प्रादेशिक निर्वाचन क्षेत्र रहेको गुल्मी जिल्ला १२ वटा स्थानीय तहमा विभाजित रहेको छ । २ वटा नगरपालिका र १० वटा गाउँपालिकाहरू रहेको यस जिल्लामा ९३ वटा वडाहरू रहेका छन् । गुल्मी जिल्लाको जिल्ला सदरमुकाम तम्घास रहेको छ ।

गुल्मी जिल्लाको संक्षिप्त जनसांख्यिक विवरण

जम्मा परिवार संख्या		६५,०४९
जनसंख्या	जम्मा	२,४६,४९४
	पुरुष	१,१२,०२५
	महिला	१,३४,४६९
जनसंख्या वृद्धिदर		-१.२३%
परिवारको औसत आकार		३.७३
लैङ्गिक अनुपात		८३.३१
जनघनत्व		२१५
साक्षरता दर		८०.३४%

गुल्मी जिल्लाको संक्षिप्त जनसांख्यिक विवरण

अक्सर विदेशमा बस्ने जनसंख्या	जम्मा	४१५५०
	पुरुष	३५४७९
	महिला	६०७१
अपाङ्गता भएको जनसंख्या	जम्मा	७८३२
	पुरुष	४३५६
	महिला	३४७६

स्थानीय तह अनुसार जनसांख्यिक विवरण

स्थानीय तह	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	परिवारको औसत आकार	लैङ्गिक अनुपात	वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर (%)	जनघनत्व	साक्षरता दर (प्रतिशतमा)		
									जम्मा	पुरुष	महिला
चन्द्रकोट गाउँपालिका	५०२९	१८६६२	८४७१	१०१९१	३.७१	८३.१२	-१.५०	१७७	७९.६३	८७.४७	७३.२८
छत्रकोट गाउँपालिका	५३०७	१९३५७	८६१७	१०७४०	३.६५	८०.२३	-१.००	२२२	७९.१९	८७.६४	७२.६१
धुर्कोट गाउँपालिका	५३८२	१८८१४	८३१२	१०५०२	३.४९	७९.१५	-१.७०	२१८	७८.८४	८६.१८	७३.१९
गुल्मीदरबार गाउँपालिका	५२५३	१९२९६	८४०६	१०८९०	३.६७	७७.१९	-१.२७	२४१	८२.१०	९१.१४	७५.३६
इस्मा गाउँपालिका	५००९	१८५२९	८४०९	१०१२०	३.७०	८३.०९	-१.१८	२२६	७४.५७	८२.४४	६८.२४
कालिगण्डकी गाउँपालिका	३७३६	१५०४४	७०७४	७९७०	४.०३	८८.७६	-२.१८	१४९	७९.६७	८८.६९	७१.८०

स्थानीय तह अनुसार जनसांख्यिक विवरण

स्थानीय तह	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	परिवारको औसत आकार	लैङ्गिक अनुपात	वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर (%)	जनघनत्व	साक्षरता दर (प्रतिशतमा)		
									जम्मा	पुरुष	महिला
मदाने गाउँपालिका	५२५३	२००२२	८९७३	११०४९	३.८१	८१.२१	-०.८६	२१२	७७.०२	८५.३७	७०.३९
मालिका गाउँपालिका	५२४१	२००७५	९१८८	१०८८७	३.८३	८४.३९	-०.७६	२१७	७७.८९	८६.२०	७०.२१
मुसिकोट नगरपालिका	७०९९	२८४५४	१३०९६	१५३५८	४.०१	८५.२७	-१.३६	२४८	८०.६०	८७.५१	७४.८४
रेसुङ्गा नगरपालिका	९०१५	३१५५१	१४५५०	१७००१	३.५०	८५.५८	-०.३०	३७७	८५.३७	९१.८०	८०.०२
रुरुक्षेत्र गाउँपालिका	४६०७	१६५९७	७६०७	८९९०	३.६०	८४.६२	-१.०८	२४६	८२.७३	९०.२६	७६.४४
सत्यवती गाउँपालिका	५१६९	१९४७३	८७९३	१०६८०	३.७७	८२.३३	-१.९३	१६८	८१.८६	८९.२१	७५.९२
संस्थागत	२५	६२०	५२९	९१					९४.५०	९९.६२	६४.४४
जम्मा	६६१२५	२४६४९४	११२०२५	१३४४६९	३.७३	८३.३१	-१.२३	२१५	८०.३४	८८.०१	७४.११

वडा अनुसार जनसंख्या विवरण

१. कालिगण्डकी गाउँपालिका

वडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या			परिवारको औषत आकार	लैंगिक अनुपात
		जम्मा	पुरुष	महिला		
१	५०३	१९८३	९३४	१०४९	३.९४	८९.०४
२	५४१	२१६५	१००८	११५७	४.००	८७.१२
३	२३०	९९५	४७१	५२४	४.३३	८९.८९
४	४५७	१८३४	८९२	९४२	४.०१	९४.६९
५	५३२	२१४४	१००४	११४०	४.०३	८८.०७
६	७२६	२९८२	१४२९	१५५३	४.११	९२.०२
७	७४७	२९४१	१३३६	१६०५	३.९३	८३.२४
जम्मा	३७३६	१५०४४	७०७४	७९७०	४.०३	८८.७६

वडा अनुसार जनसंख्या विवरण

२. सत्यवती गाउँपालिका

वडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या			परिवारको औषत आकार	लैंगिक अनुपात
		जम्मा	पुरुष	महिला		
१	६९८	२५६५	११६३	१४०२	३.६७	८२.९५
२	४८७	१९४३	८८३	१०६०	३.९९	८३.३०
३	७१४	३१४२	१४६६	१६७६	४.४०	८७.४७
४	६५२	२४४२	११००	१३४२	३.७५	८१.९७
५	६२४	२२८५	१०३५	१२५०	३.६६	८२.८०
६	१०२८	३६११	१६३१	१९८०	३.५१	८२.३७
७	६४०	२३२०	१०१०	१३१०	३.६३	७७.१०
८	३२६	११६५	५०५	६६०	३.५७	७६.५२
जम्मा	५१६९	१९४७३	८७९३	१०६८०	३.७७	८२.३३

वडा अनुसार जनसंख्या विवरण

३. चन्द्रकोट गाउँपालिका

वडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या			परिवारको औषत आकार	लैंगिक अनुपात
		जम्मा	पुरुष	महिला		
१	३५५	१४१६	६४६	७७०	३.९९	८३.९०
२	४९६	१९३५	८५८	१०७७	३.९०	७९.६७
३	४७६	१६८२	७५०	९३२	३.५३	८०.४७
४	१०६४	३८७२	१७६२	२११०	३.६४	८३.५१
५	४५३	१७८१	७८८	९९३	३.९३	७९.३६
६	४०७	१५६५	७१३	८५२	३.८५	८३.६९
७	७७८	२६६६	११९७	१४६९	३.४३	८१.४८
८	१०००	३७४५	१७५७	१९८८	३.७५	८८.३८
जम्मा	५०२९	१८६६२	८४७१	१०१९१	३.७१	८३.१२

वडा अनुसार जनसंख्या विवरण

४. मुसिकोट नगरपालिका

वडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या			परिवारको औषत आकार	लैंगिक अनुपात
		जम्मा	पुरुष	महिला		
१	१०१४	४१५६	१९६०	२१९६	४.१०	८९.२५
२	८३९	३५०५	१५७४	१९३१	४.१८	८१.५१
३	७२६	२८९५	१२९०	१६०५	३.९९	८०.३७
४	११२४	४४२३	१९६८	२४५५	३.९४	८०.१६
५	८५१	३१८६	१४५२	१७३४	३.७४	८३.७४
६	७१९	२८५७	१३१४	१५४३	३.९७	८५.१६
७	९१३	३६६३	१७६६	१८९७	४.०१	९३.०९
८	५२४	२१८८	१०१६	११७२	४.१७	८६.६९
९	३८९	१५८१	७५६	८२५	४.०६	९१.६४
जम्मा	७०९९	२८४५४	१३०९६	१५३५८	४.०१	८५.२७

वडा अनुसार जनसंख्या विवरण

५. ईशमा गाउँपालिका

वडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या			परिवारको औषत आकार	लैंगिक अनुपात
		जम्मा	पुरुष	महिला		
१	७२९	२६२९	११६१	१४६८	३.६१	७९.०९
२	९०९	३६०८	१६४७	१९६१	३.९७	८३.९९
३	६६३	२३७८	१०५५	१३२३	३.५९	७९.७४
४	९२७	३४२३	१५५४	१८६९	३.६९	८३.१५
५	८७०	३२०३	१४७४	१७२९	३.६८	८५.२५
६	९११	३२८८	१५१८	१७७०	३.६१	८५.७६
जम्मा	५००९	१८५२९	८४०९	१०१२०	३.७०	८३.०९

वडा अनुसार जनसंख्या विवरण

६. मालिका गाउँपालिका

वडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या			परिवारको औषत आकार	लैंगिक अनुपात
		जम्मा	पुरुष	महिला		
१	३७२	१४११	६३९	७७२	३.७९	८२.७७
२	७९५	३२९०	१४७५	१८१५	४.१४	८१.२७
३	४४५	१७५५	७८७	९६८	३.९४	८१.३०
४	३८२	१३१९	६२९	६९०	३.४५	९१.१६
५	७९२	३०६३	१४३७	१६२६	३.८७	८८.३८
६	६४८	२४६५	११२४	१३४१	३.८०	८३.८२
७	८८३	३३२३	१५०८	१८१५	३.७६	८३.०९
८	९२४	३४४९	१५८९	१८६०	३.७३	८५.४३
जम्मा	५२४१	२००७५	९१८८	१०८८७	३.८३	८४.३९

वडा अनुसार जनसंख्या विवरण

७. मदाने गाउँपालिका

वडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या			परिवारको औषत आकार	लैंगिक अनुपात
		जम्मा	पुरुष	महिला		
१	८३५	३४८०	१५५६	१९२४	४.१७	८०.८७
२	८६४	३२१४	१४२१	१७९३	३.७२	७९.२५
३	७९०	२९२५	१३००	१६२५	३.७०	८०.००
४	५१८	१९५८	८७४	१०८४	३.७८	८०.६३
५	५०८	१९९५	८८९	११०६	३.९३	८०.३८
६	१००८	३८६५	१७५२	२११३	३.८३	८२.९२
७	७३०	२५८५	११८१	१४०४	३.५४	८४.१२
जम्मा	५२५३	२००२२	८९७३	११०४९	३.८१	८१.२१

वडा अनुसार जनसंख्या विवरण

द. धुर्कोट गाउँपालिका

वडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या			परिवारको औषत आकार	लैंगिक अनुपात
		जम्मा	पुरुष	महिला		
१	८६५	३०६३	१३०६	१७५७	३.५४	७४.३३
२	७२३	२४४४	११०५	१३३९	३.३८	८२.५२
३	९३७	३४२८	१५४०	१८८८	३.६६	८१.५७
४	६८६	२३३८	१०७५	१२६३	३.४१	८५.११
५	७०८	२३८३	१०१०	१३७३	३.३७	७३.५६
६	६८३	२४५४	१०६८	१३८६	३.५९	७७.०६
७	७८०	२७०४	१२०८	१४९६	३.४७	८०.७५
जम्मा	५३८२	१८८१४	८३१२	१०५०२	३.५०	७९.१५

वडा अनुसार जनसंख्या विवरण

९. रेशुङ्गा नगरपालिका

वडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या			परिवारको औषत आकार	लैंगिक अनुपात
		जम्मा	पुरुष	महिला		
१	१३११	४२७०	२०८९	२१८१	३.२५	९५.७८
२	१०३१	३५५६	१६९५	१८६१	३.४५	९१.०८
३	३७४	१३२१	५९६	७२५	३.५३	८२.२१
४	५०८	१९४६	८९५	१०५१	३.८३	८५.१६
५	३५८	१२७३	५८२	६९१	३.५६	८४.२३
६	४४९	१५४४	७१५	८२९	३.४४	८६.२५
७	४९१	१९०६	९२५	९८१	३.८८	९४.२९
८	१३१३	४२८३	१९८५	२२९८	३.२६	८६.३८
९	५९१	२०५८	९९३	१०६५	३.४८	९३.२४
१०	८४२	३०५४	१३८८	१६६६	३.६३	८३.३१
११	३९६	१३९४	५८०	८१४	३.५२	७१.२५
१२	४२०	१७००	७५०	९५०	४.०५	७८.९५
१३	२१५	७२०	३०४	४१६	३.३५	७३.०८
१४	७१६	२५२६	१०५३	१४७३	३.५३	७१.४९
जम्मा	९०१५	३१५५१	१४५५०	१७००१	३.५०	८५.५८

वडा अनुसार जनसंख्या विवरण

१०. गुल्मी दरबार गाउँपालिका

वडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या			परिवारको औषत आकार	लैंगिक अनुपात
		जम्मा	पुरुष	महिला		
१	९१७	३५५७	१५४८	२००९	३.८८	७७.०५
२	८९६	३२४७	१४३२	१८१५	३.६२	७८.९०
३	६९०	२४३०	१०६२	१३६८	३.५२	७७.६३
४	१०९७	४०९९	१७७०	२३२९	३.७४	७६.००
५	४५४	१६५४	७३४	९२०	३.६४	७९.७८
६	४८२	१७२३	७४३	९८०	३.५७	७५.८२
७	७१७	२५८६	१११७	१४६९	३.६१	७६.०४
जम्मा	५२५३	१९२९६	८४०६	१०८९०	३.६७	७७.१९

वडा अनुसार जनसंख्या विवरण

११. छत्रकोट गाउँपालिका

वडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या			परिवारको औषत आकार	लैंगिक अनुपात
		जम्मा	पुरुष	महिला		
१	८१०	२९६२	१३२५	१६३७	३.६६	८०.९४
२	६६६	२६३७	११४६	१४९१	३.९६	७६.८६
३	१०५९	३९८८	१७७४	२२१४	३.७७	८०.१३
४	११३८	३८२८	१७३५	२०९३	३.३६	८२.९०
५	९६०	३३७८	१४८८	१८९०	३.५२	७८.७३
६	६७४	२५६४	११४९	१४१५	३.८०	८१.२०
जम्मा	५३०७	१९३५७	८६१७	१०७४०	३.६५	८०.२३

वडा अनुसार जनसंख्या विवरण

१२. रुरुक्षेत्र गाउँपालिका

वडा नं.	परिवार संख्या	जनसंख्या			परिवारको औषत आकार	लैंगिक अनुपात
		जम्मा	पुरुष	महिला		
१	८७४	३०२४	१४७०	१५५४	३.४६	९४.५९
२	६३०	२२४४	९६८	१२७६	३.५६	७५.८६
३	६३३	२२१३	९६२	१२५१	३.५०	७६.९०
४	१०८६	३९३९	१८६४	२०७५	३.६३	८९.८३
५	८०१	३०२९	१३८४	१६४५	३.७८	८४.१३
६	५८३	२१४८	९५९	११८९	३.६८	८०.६६
जम्मा	४६०७	१६५९७	७६०७	८९९०	३.६०	८४.६२

उमेर समुह अनुसारको जनसंख्या विवरण

उमेर समुह	०-४ वर्ष	५-९ वर्ष	१०-१४ वर्ष	१५-१९ वर्ष	२०-२४ वर्ष	२५-२९ वर्ष	३०-३४ वर्ष	३५-३९ वर्ष	४०-४४ वर्ष	४५-४९ वर्ष
जम्मा	१९८१९	२३३०५	२४३८८	२४३८७	१९५९६	१८४२१	१५९५१	१४२६३	१२८१७	१२१७९
पुरुष	१०४३४	१२३०५	१२५२५	११४०५	७७७२	७२६९	६५६८	५५७५	५०८८	४९६२
महिला	९३८५	११०००	११८६३	१२९८२	११८२४	१११५२	९३८३	८६८८	७७२९	७२१७

उमेर समुह	५०-५४ वर्ष	५५-५९ वर्ष	६०-६४ वर्ष	६५-६९ वर्ष	७०-७४ वर्ष	७५-७९ वर्ष	८०-८४ वर्ष	८५-८९ वर्ष	९०-९४ वर्ष	९५ वर्ष वा सो भन्दा बढी
जम्मा	१३५९६	११६३०	११६४५	८८६६	७२१४	४६१४	२२६६	९८२	३९१	१६४
पुरुष	५८२१	५२८५	५३९५	४१३९	३२९९	२२७९	११७०	५०७	१७२	५५
महिला	७७७५	६३४५	६२५०	४७२७	३९१५	२३३५	१०९६	४७५	२१९	१०९

आर्थिक रूपले सक्रिय र निष्क्रिय जनसंख्याको विवरण

स्थानीय तह	जम्मा जनसंख्या (१० वर्ष वा सो भन्दा माथिको)		आर्थिक रूपले सक्रिय						आर्थिक रूपले निष्क्रिय		उल्लेख नभएको	
			अक्सर रूपले सक्रिय				अक्सर रूपमा निष्क्रिय					
	पुरुष	महिला	रोजगार		बेरोजगार				पुरुष	महिला	पुरुष	महिला
			पुरुष	महिला	पुरुष	महिला						
कालिगण्डकी गाउँपालिका	५८०४	६८१०	३४१९	४०८२	२७०	१९०	१३११	१५५१	७९९	९७५	५	१२
सत्यवती गाउँपालिका	७११९	९०९८	३६५४	४४८८	४५१	४१८	१६६३	२४७४	१३४६	१७०३	५	१५
चन्द्रकोट गाउँपालिका	६६८८	८६६४	३३१०	३६३१	१९०	१८३	१५१४	२६७०	१६६१	२१५३	१३	२७
मुसिकोट नगरपालिका	१०२९०	१२८३३	५३५८	६२९९	४०७	३२२	२१०५	३४०८	२४१३	२७९९	७	५
ईशमा गाउँपालिका	६६७९	८५७३	३१५८	३५११	२७१	१९७	१८७१	३३१८	१३७६	१५४४	३	३
मालिका गाउँपालिका	७१६७	९०६९	२२१९	२३२९	७६४	६७५	३०४७	४७८२	१११२	१२५०	२५	३३
मदाने गाउँपालिका	६९७२	९०५६	१८०७	१८९९	१०७७	१०९५	२४७०	४१७९	१६०५	१८६०	१३	२३
धुर्कोट गाउँपालिका	६६०६	८९२६	२८५१	३४७४	३९६	३०५	१९०१	३२४४	१४३२	१८३५	२६	६८
रेशुङ्गा नगरपालिका	११५१२	१४५९१	५६२१	५४०४	५२०	६२२	१९७६	३५०२	३३८६	५०४१	९	२२
गुल्मी दरबार गाउँपालिका	६७५५	९३९६	३१६७	४४६५	३०१	२३६	१४६१	२१९०	१८१३	२४९८	१३	७
छत्रकोट गाउँपालिका	६९०८	९२५३	२७१५	२६८८	४६१	५७१	१८२२	३३८७	१८७८	२५४२	३२	६५
रुरुक्षेत्र गाउँपालिका	६२७७	७७३२	३३६४	३४३६	२०१	२००	१०९८	१९३६	१६१२	२१५२	२	८
संस्थागत	५०९	८३	४२४	२२	१	०	१७	१०	६७	५१	०	०
जम्मा	८९२८६	११४०८४	४१०६७	४५७२८	५३१०	५०१४	२२२५६	३६६५१	२०५००	२६४०३	१५३	२८८

आर्थिक क्रियाकलाप अनुसार जनसंख्याको वितरण

आर्थिक क्रियाकलाप/ औद्योगिक क्षेत्रको वर्गिकरण	संलग्न जनसंख्या		
	जम्मा	पुरुष	महिला
कृषि, वन तथा माछापालन	११७२३६	४६१८४	७१०५२
खानी तथा उत्खनन्	८७	५२	३५
औद्योगिक उत्पादन	२४२०	१६८७	७३३
विद्युत, ग्याँस, वाफ तथा वातावरण अनुकूलित सेवा	२५८	२३१	२७
पानीको आपूर्ति, ढल निकास, फोहर व्यवस्थापन र शुद्धिकरणका क्रियाकलापहरू	१६५	१०९	५६
निर्माण	६४९३	४७३५	१७५८
थोक एवं खुद्रा व्यापार, मोटरगाडी तथा मोटरसाइकल मर्मत सम्भारका कार्यहरू	१०१५६	५१०७	५०४९

आर्थिक क्रियाकलाप अनुसार जनसंख्याको वितरण

आर्थिक क्रियाकलाप/ औद्योगिक क्षेत्रको वर्गिकरण	संलग्न जनसंख्या		
	जम्मा	पुरुष	महिला
यातायात तथा भण्डारण	१३९०	१३२८	६२
आवास तथा भोजन सेवा सम्बन्धी क्रियाकलापहरू	१७३२	१०३७	६९५
सूचना तथा सञ्चार	१९६	१३२	६४
वित्तीय तथा बिमा सम्बन्धी क्रियाकलापहरू	७२९	४०२	३२७
घर जग्गा कारोबारका व्यवसायिक क्रियाकलापहरू	२८	२०	८
पेशागत, वैज्ञानिक तथा प्राविधिक क्रियाकलापहरू	३१७	२३८	७९
प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्रियाकलापहरू	११८	७३	४५

आर्थिक क्रियाकलाप अनुसार जनसंख्याको वितरण

आर्थिक क्रियाकलाप/ औद्योगिक क्षेत्रको वर्गिकरण	संलग्न जनसंख्या		
	जम्मा	पुरुष	महिला
सार्वजनिक प्रशासन तथा सुरक्षा, अनिवार्य सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी क्रियाकलापहरू	१५८३	१२७१	३१२
शिक्षा	४८०३	२३६३	२४४०
मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्यका क्रियाकलापहरू	१००९	३७१	६३८
कला, मनोरन्जन तथा मनोविद	७०	५७	१३
अन्य सेवा प्रदान गर्ने क्रियाकलापहरू	२४४०	१०९४	१३४६
घर परिवारका घरायसी क्रियाकलापहरू	११६४	३४८	८१६
बाह्य संघसंस्था एवं यसका अरुगहरूका क्रियाकलापहरू	४५	१३	३२
उल्लेख नभएका/ नखुलेका	६५	३८	२७
जम्मा	१५२५०४	६६८९०	८५६१४

पेशागत रूपमा जनसंख्याको वितरण

पेशा	संलग्न जनसंख्या		
	जम्मा	पुरुष	महिला
सशस्त्र सैनिक अधिकारी	२४०	२२०	२०
व्यवस्थापक	५७३०	३६११	२११९
पेशाविद्	५१७३	२६८९	२४८४
प्राविधिक तथा सहायक पेशाविद्	१२९७	७१०	५८७
कार्यालय सहायक	९७९	५४३	४३६
सेवा तथा वस्तु बिक्री गर्ने कामदार	३८९८	२२२६	१६७२
कृषि, वन र माछापालन कार्यका दक्ष कामदार	१०९९३०	४२८२१	६७१०९

पेशागत रूपमा जनसंख्याको वितरण

पेशा	संलग्न जनसंख्या		
	जम्मा	पुरुष	महिला
शिल्पकला तथा कारिगरी र यस सम्बन्धी व्यापार गर्ने कामदारहरु	५०८१	४३११	७७०
यन्त्र तथा मेशिन अपरेटर र जडान गर्ने कामदार	१८२४	१७३४	९०
सामान्य वा प्राथमिक पेशाका कामदार	१८२७६	७९७८	१०२९८
उल्लेख नभएको/ नखुलेका	७६	४७	२९

प्रमुख पारिवारिक विवरण

घरको स्वामित्व	आफ्नै	६१०१२
	भाडामा	४४१०
	संस्थागत	२४६
	अन्य	४३२
महिलाको स्वामित्वमा	घर मात्र भएका	८१३
	जग्गा मात्र भएका	४१९२
	घर र जग्गा दुवै भएका	५७९६
	घर र जग्गा दुवै नभएका	५४२८५
	उल्लेख नभएका	१०१४

खानेपानीको स्रोतको आधारमा जनसंख्याको वितरण

पानीको मुख्य स्रोत	जम्मा जनसंख्या	प्रतिशत
धारा/ पाइप (घरेलु परिसरभित्र)	३६६१२	५५.३९
धारा/ पाइप (परिसर बाहिर)	२६३४५	३९.८६
ट्युबवेल/ हातेपम्प	०	०.००
ढाकिएको इनार/ कुवा	२७६	०.४२
खुला इनार / कुवा	७३८	१.१२
मूल धारा	१७४६	२.६४
नदी/खोला	३००	०.४५
जार/बोटल	१२	०.०२
अन्य	७१	०.११

खाना पकाउन प्रयोग गरिने मुख्य इन्धनको आधारमा जनसंख्याको वितरण

इन्धनको नाम	जम्मा जनसंख्या	प्रतिशत
दाउरा/ काठ	५७०२०	८६.२६
एल.पि. ग्याँस	८६९५	१३.१५
विद्युत	४७	०.०७
गोबर/ गोराहा	७	०.०१
बायो ग्याँस	२८०	०.४२
मट्टितेल	३८	०.०६
अन्य	१३	०.०२

बत्ती बालन प्रयोग गरिने मुख्य स्रोतको आधारमा जनसंख्याको वितरण

बत्तीको स्रोत	जम्मा जनसंख्या	प्रतिशत
विद्युत	६४४९१	९७.५७
सोलार	११८०	१.७९
मट्टितेल	२३०	०.३५
वायो ग्यांस	१०	०.०२
अन्य	१८९	०.२९

शौचालय प्रयोगको आधारमा जनसंख्याको वितरण

शौचालयको प्रकार	जम्मा जनसंख्या	प्रतिशत
फलस भएको (सार्वजनिक ढल)	२४२७	३.६७
फलस भएको (सेफ्टी ट्याङ्की)	५६०४३	८४.७९
साधारण	६८१९	१०.३२
सार्वजनिक	११०	०.१७
शौचालय नभएको	७०१	१.०६

जातजाति अनुसार गुल्मी जिल्लाको जनसांख्यिक विवरण

क्र.सं.	जातजाति	जम्मा	पुरुष	महिला	प्रतिशत	क्र.सं.	जातजाति	जम्मा	पुरुष	महिला	प्रतिशत
१	क्षेत्री	५६१२२	२५१८३	३०९३९	२२.७७	११	घर्ती/भुजेल	२४०४	१०८८	१३१६	०.९८
२	मगर	५४९१८	२५१५८	२९७६०	२२.२८	१२	गुरुङ	१७८९	८४४	९४५	०.७३
३	ब्राह्मण-पहाड	५२७१९	२४६४७	२८०७२	२१.३९	१३	सुनुवार	५९१	२७५	३१६	०.२४
४	विश्वकर्मा	३३१०५	१४४८५	१८६२०	१३.४३	१४	मुसलमान	४९४	२६५	२२९	०.२०
५	मिजार	१३२६७	५८७६	७३९१	५.३८	१५	माझी	४७०	२१३	२५७	०.१९
६	परियार	९३४५	४०९८	५२४७	३.७९	१६	छन्त्याल	३४०	१५८	१८२	०.१४
७	कुमाल	८९५९	४०८७	४८७२	३.६३	१७	गाइने	२९४	१३७	१५७	०.१२
८	नेवार	४३२५	२०६४	२२६१	१.७५	१८	बोटे	२८९	१२३	१६६	०.१२
९	सन्यासी/ दशनामी	३२६८	१४६७	१८०१	१.३३	१९	थारु	२७५	१८५	९०	०.११
१०	ठकुरी	२४८१	११३९	१३४२	१.०१	२०	थकाली	११२	४९	६३	०.०५

जातजाति अनुसार गुल्मी जिल्लाको जनसांख्यिक विवरण

क्र.सं.	जातजाति	जम्मा	पुरुष	महिला	प्रतिशत	क्र.सं.	जातजाति	जम्मा	पुरुष	महिला	प्रतिशत
२१	तामाङ	१०२	५१	५१	०.०४	३१	राजधोब	१८	४	१४	०.००७
२२	सोनार	९०	४०	५०	०.०४	३२	राजवशी	१६	६	१०	०.००६
२३	कुर्मी	६५	२८	३७	०.०३	३३	कहार	१६	९	७	०.००६
२४	राई	६३	३२	३१	०.०३	३४	दुसाध/पासवान/पासी	१५	९	६	०.००६
२५	बिन	४६	२१	२५	०.०२	३५	धानुक	१३	६	७	०.००५
२६	खवास	४६	१९	२७	०.०२	३६	याक्थुङ/लिम्बु	१२	६	६	०.००५
२७	हजाम/ठाकुर	४१	१९	२२	०.०२	३७	तात्मा/तात्वा	१२	३	९	०.००५
२८	यादव	३२	२७	५	०.०१	३८	हलुवाई	१०	३	७	०.००४
२९	ब्राह्मण-तराई	३१	२१	१०	०.०१	३९	अन्य	१५३	७५	७८	०.०६२
३०	तेली	१९	९	१०	०.००८	४०	विदेशी	१२७	९६	३१	०.०५२

भाषा अनुसार गुल्मी जिल्लाको जनसांख्यिक विवरण

क्र.सं.	भाषा	जम्मा	पुरुष	महिला	प्रतिशत	क्र.सं.	भाषा	जम्मा	पुरुष	महिला	प्रतिशत
१	नेपाली	२३४९८९	१०६४७५	१२८५१४	९५.३३	१३	मैथिली	८४	६५	१९	०.०३४
२	मगर	६३९२	२९७४	३४१८	२.५९	१४	तामाङ	५०	२७	२३	०.०२०
३	नेवार	२१३६	१०३४	११०२	०.८७	१५	छन्त्याल	४९	२६	२३	०.०२०
४	गुरुङ	११५८	५६९	५८९	०.४७	१६	संस्कृत	४७	२४	२३	०.०१९
५	भोजपुरी	३००	१७८	१२२	०.१२	१७	भुजेल	१६	९	७	०.००६
६	माझी	२६७	११५	१५२	०.११	१८	खस	१४	११	३	०.००६
७	बोटे	२५३	१०६	१४७	०.१०	१९	बंगला	१३	९	४	०.००५
८	थारु	१७३	१२२	५१	०.०७	२०	राई	११	७	४	०.००४
९	कुमाल	१५९	६६	९३	०.०६	२१	उर्दु	१०	६	४	०.००४
१०	मगर खाम	१३८	६४	७४	०.०६	२२	मुसलमान	१०	४	६	०.००४
११	हिन्दी	८८	५७	३१	०.०४	२३	अन्य	५१	२३	२८	०.०२१
१२	अवधि	८६	५४	३२	०.०३						

धर्म अनुसार गुल्मी जिल्लाको जनसांख्यिक विवरण

धर्म	जम्मा	पुरुष	महिला	प्रतिशत
हिन्दु	२३८०५९	१०८०१०	१३००४९	९६.६
बौद्ध	५३०५	२५०९	२७९६	२.१५
प्रकृति	१४७६	६८२	७९४	०.६
बोन	५९६	२८२	३१४	०.२४
इस्लाम	५४३	३०६	२३७	०.२२
क्रिश्चियन	५०४	२२८	२७६	०.२
किरात	१०	७	३	०
शिख	१	१	०	०
जैन	०	०	०	०
वहाई	०	०	०	०
जम्मा	२४६४९४	११२०२५	१३४४६९	१००

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ र २०७८ मा गुल्मी जिल्लाको तुलना

	राष्ट्रिय जनगणना २०६८	राष्ट्रिय जनगणना २०७८
जम्मा परिवार संख्या	६४९२१	६६१२५
जनसंख्या	जम्मा	२८०१६०
	पुरुष	१२०९९४
	महिला	१५९१६५
जनसंख्या वृद्धिदर	-०.५७%	-१.२३%
परिवारको औसत आकार	४.३२	३.७७
लैङ्गिक अनुपात	७६.०	८३.३१
जनघनत्व	२४३	२१५
साक्षरता दर	७२.५%	८०.३४%

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ र २०७८ मा गुल्मी जिल्लाको तुलना

		राष्ट्रिय जनगणना २०६८	राष्ट्रिय जनगणना २०७८
अक्सर विदेशमा बस्ने जनसंख्या	जम्मा	५८५६१	४१५५०
	पुरुष	५१२२२	३५४७९
	महिला	७३३९	६०७१
अपाङ्गता भएको जनसंख्या	जम्मा	७६७१	७८३२
	पुरुष	४२१५	४३५६
	महिला	३४५६	३४७६

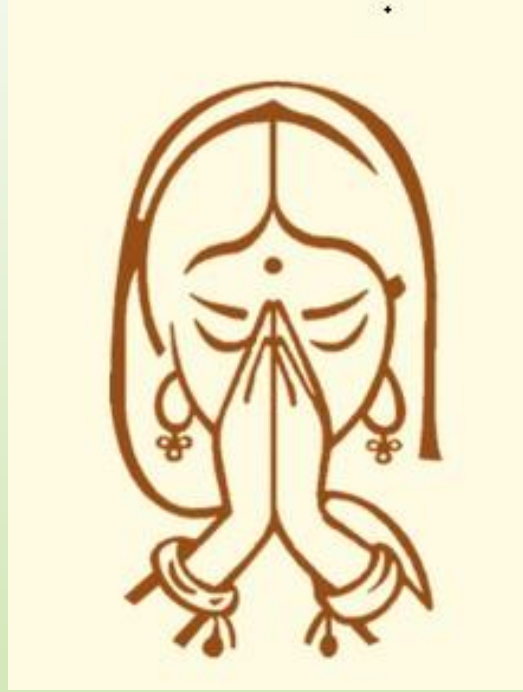
स्थानीय तह अनुसारको तुलना

स्थानीय तह	राष्ट्रिय जनगणना २०६८		राष्ट्रिय जनगणना २०७८	
	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या	परिवार संख्या	जम्मा जनसंख्या
चन्द्रकोट गाउँपालिका	५१२१	२१८२७	५०२९	१८६६२
छत्रकोट गाउँपालिका	५३१५	२१४८१	५३०७	१९३५७
धुर्कोट गाउँपालिका	५३०७	२२४५४	५३८२	१८८१४
गुल्मीदरबार गाउँपालिका	५२६६	२२०३७	५२५३	१९२९६
इस्मा गाउँपालिका	४७१६	२०९६४	५००९	१८५२९
कालिगण्डकी गाउँपालिका	४०९८	१८८७६	३७३६	१५०४४
मदाने गाउँपालिका	४८५७	२१८९९	५२५३	२००२२
मालिका गाउँपालिका	४५५०	२१७२९	५२४१	२००७५
मुसिकोट नगरपालिका	७०७५	३२८०२	७०९९	२८४५४
रेसुङ्गा नगरपालिका	८३५३	३२५४८	९०१५	३१५५१
रुरुक्षेत्र गाउँपालिका	४७०३	१८५८१	४६०७	१६५९७
सत्यवती गाउँपालिका	५५२६	२३८०७	५१६९	१९४७३
संस्थागत	३४	११५५	२५	६२०
जम्मा	६४९२१	२८०१६०	६६१२५	२४६४९४

संक्षिप्तमा नेपाल, लुम्बिनी प्रदेश र गुल्मी जिल्ला

	नेपाल	लुम्बिनी प्रदेश	गुल्मी जिल्ला
परिवार संख्या	६६,६६,९३७	११,४१,९०२	६६१२५
जनसंख्या	जम्मा	२,९१,६४,५७८	२४६४९४
	पुरुष	१,४२,५३,५५१	११२०२५
	महिला	१,४९,११,०२७	१३४४६९
जनसंख्या वृद्धिदर	०.९२%	१.२४%	-१.२३%
परिवारको औषत आकार	४.३७	४.४९	३.७७
लैङ्गिक अनुपात	९५.५९	९२.०१	८३.३१
जनघनत्व	१९८	२०२	२१५
साक्षरता दर	७६.२०%	७८.१०%	८०.३४%

यहाँहरुको केही जिज्ञासा छ की?

धन्यवाद !

जनगणनाका नतिजा सम्बन्धी विवरणहरू Website
मार्फत हेर्नका लागि www.censusnepal.cbs.gov.np
र App मार्फत हेर्नका लागि **Nepal Census result**
App प्रयोग गर्न सक्नुहुनेछ ।